

'T GROENE WAASLAND

Afgiftekantoor :
9100 Sint-Niklaas 1
P 708696

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift

33ste jg - nr 3; mei 2013 - nr **180**

NATUUR EN MILIEU

Wase kerncentrale p12

de klapstekster p4

geveltuintjes p7

Tom De Meester

boeken p26

paddenoverzet p24

mussen-
onderzoek
p8

campagne fietsroutes p14

de kamsalamander p25

toch niet
zo veilig
p30

Tonny Temmerman

° 1938 + 2013

Op 16 april moesten we afscheid nemen van Tonny Temmerman.

Als vertegenwoordiger van Ecotest was hij jaren lang een actief redactielid van dit tijdschrift. Hij was, naast een gedreven natuurbeschermer, ook een ornitholoog in hart en nieren en vele jaren de redacteur van het vogelrubriekje in "het Groene Waasland".

We zullen hem zeker herinneren als aangenaam gezelschap tijdens de redactieraden. Hij was zeer gepassioneerd en gedreven. Tijdens discussies was hij recht door zee, oprecht en steeds argumenterend met een degelijke kennis van zaken, uit het hart. Op andere momenten was hij dan weer de verzoenende figuur, steevast te vinden voor een grap en een lach.

Zijn inzet voor natuurbehoud in onze streek, heeft velen geïnspireerd. Toen begin jaren negentig de plannen bekend werden om de kleiputten van Steendorp in te richten als een grootschalig slibstort, werd hij één van de voortrekkers in het verzet tegen deze plannen. Na vele jaren van actie, zijn die plannen effectief begraven en zijn de kleiputten nu ingericht als natuurgebied, in beheer bij ANB. Op die manier is er een verbinding gekomen tus-

sen het Fort van Steendorp, het zogenaamde Ge-laagpark, en het Schauselbroek, tot een aaneengesloten natuurgebied van enkele 100-den hectaren.

Hij was ook jarenlang conservator en bezieler van "het Kijkverdriet", een natuurreserveaat aan de Schelde.

Zijn gedrevenheid voor de bescherming van dit schorregebied, het harde laabeur- samen met de broers Van Hoyweghen- om daar elke winter het riet te maaien en zo de typische rietvogels te beschermen en het boek dat hij schreef over het Kijkverdriet, dragen in belangrijke mate bij tot de verspreiding van de kennis en ervaringen die werden opgedaan over het ontstaan, de evolutie, de waarde en het beheer van zoetwaterschorren.

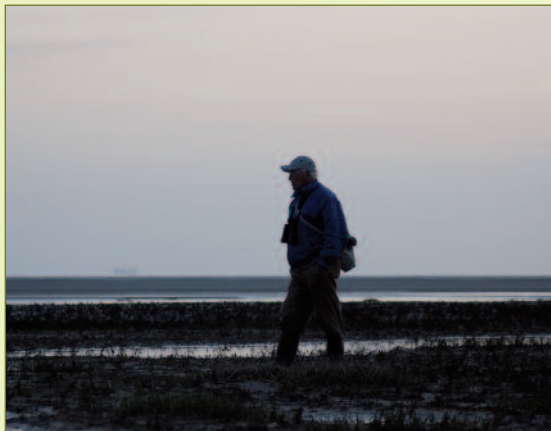
Het is zijn levenswerk geworden. Hopelijk kunnen er nog vele generaties van genieten. In hun getuigenissen tijdens de uitvaartdienst, hebben zijn kinderen Tonny's levensfilosofie sprekend verwoord:

"...Je wist als geen ander dat de aarde ons niet toebehoort, maar dat wij tot moeder aarde behoren. Moge je rust vinden in haar schoot..."

Als eerbetoon aan Tonny publiceren wij graag nog eens een typisch artikel van hem, geïllustreerd door zijn zoon Stijn. Het is een artikel uit de oude doos, januari 1990. Zie p4 - p5

De redactie

IN MEMORIAM (2)
TONNY TEMMERMAN

[17 mei 1938 – 16 april 2013]

Op 22 november 1975 behaalde ik het getuigschrift voor Natuurgids. Ik had gans dat jaar in het Schauselbroek doorgebracht om mijn eindwerk rond de daar aanwezige plantengroei te kunnen maken. Mijn intense contacten met Tunny dateren uit die periode. De daarop volgende jaren hebben wij elkaar zeer intens ontmoet. Vanaf het jaar 1976 gaf het CVN 3 wandelingen per jaar in het Schauselbroek. Zonder dat ik dat moest vragen was Tunny (de Wielewaal'er) altijd aanwezig waardoor wij samen aanvullend waren, hij de vogels en ik de planten. Anderzijds liep er een ontwerp van Bijzonder

Plan van Aanleg over het Schauselbroek waarbij wij samen de krachten hebben gebundeld ook met dr. Jackie Van Goethem om die invulling van het Schauselbroek als recreatiedomein te kelderen op basis van de hoge wetenschappelijke waarden.

Die onderliggende spontane contacten deden ons besluiten om een feitelijke leefmilieuvereniging op te richten in februari 1980 met reeds 91 leden bij de stichting. Dat werd dan ECOTEST = Ecologie voor Temse, Elversele, Steendorp en Tielrode.

Dank gaat uit naar zoveel belangloze inzet zonder tijdslimiet voor het behoud van het leefmilieu. Tunny, wij vergeten U niet.

Ludo Hemelaer

IN MEMORIAM (3)
TONNY TEMMERMAN

Tunny woonde in mijn straat. Ik heb hem pas leren kennen toen ik afgestudeerd was als natuurgids en onze wegen zich kruisten. Hij was een gepassioneerd man, zeer begaan met de natuur en steeds als eerste op het strijdtoneel als er aan de natuur geraakt werd. Met zijn fiets trok hij er dikwijls op uit, samen met Walter van Hoyweghen om vogels te spotten. Van hem hebben we een grote inventarislijst van vogels uit de streek.

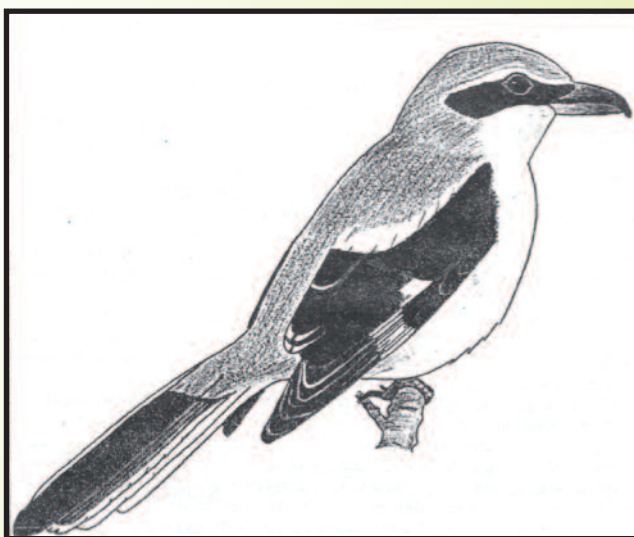

Door zijn toedoen kwam ik bij Ecotest terecht en werd ik lid en later secretaris van de Mina-raad van Temse.

De problematiek van de Schelde hield hem bezig. Toen er besloten werd tot de aanleg van het overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde was hij niet akkoord. En al wie Tonny kent, weet dat hij zijn standpunt met vuur verdedigde! De laatste jaren waren wel moeilijk voor hem. Door ziekte kon hij niet meer op stap. Maar Tonny bleef niet bij de pakken zitten en begon een insecteninventarisatie in en rond zijn huis. Dit is zo typisch Tonny! De natuur bleef hem boeien, zelfs al was hij verplicht om in zijn zetel te blijven zitten. Ik heb heel veel achting voor de man Tonny Temmerman.

Nine Van Hoyweghen

DE KLAPEKSTER

De klapekster is in ons land steeds een vrij schaarse broedvogel geweest. Vlaanderen wordt van noord naar zuid zowat middendoor gedeeld door de westelijke grens van het broedareaal (het gebied waarin een bepaalde vogelsoort tot broeden komt) van de klapekster. Gevolg : geen broedende klapeksters in West-Vlaanderen, weinig in de rest van Vlaanderen, toenemend oostelijk van ons land. Rond 1940 telde het Vlaamse broedbestand van de klapekster nog ruim 100 koppels. Heden, nauwelijks 50jaar later, tellen we waar-

schijnlijk minder dan 10 koppels. Buiten een langzame inkrimping van het broedareaal in oostelijke richting, is vermoedelijk geen andere oorzaak aan te wijzen. . In het Waasland bleven broedende klapeksters hoofdzakelijk beperkt tot de open bossen op de zandrug in het noorden en tot de valleien van Schelde en Durme in het zuiden en westen van onze streek. Jarenlang heb ik de klapekster kunnen observeren langs de Schelde. Tot 1982 broedden er jaarlijks 5 à 7 koppels langs de stroom tussen Weert (R.O.) en Rupelmonde (L.O.). Ze vertegenwoordigden toen ca. 25 % van de totale Vlaamse broedpopulatie. Ook hier evolueerde de situatie zoals in de rest van Vlaanderen. In 1989 is nog één koppel klapeksters langs de Schelde tot broeden gekomen. Meer nog, na 1982 is de klapekster plaatselijk geëvolueerd van standvogel, respectievelijk wintergast en doortrekker, tot een zeer

of prikkeldraad heb ik slechts eenmaal waargenomen. Het bleef trouwens bij een mislukte poging. Ze produceren ook regelmatig een snerpemde roep klinkend als kierrr. .. kierrr ... net een verdragend scheidsrechtersfluitje. Mede door deze 'territoriumroep' is de klapekster buiten het broedseizoen een zeer opvallende vogelsoort.

Overwinterende klapeksters bezetten tussen september-oktober en februari-maart een zeer groot territorium dat 20 à 100 ha kan beslaan. Meermaals heb ik kunnen vaststellen dat dergelijke territoria zich uitstrekten over beide Scheldeoevers. Klapeksters leven dan solitair en zijn zeer agressief, ook tegenover soortgenoten.

Merkwaardig is hun relatie met andere vogelsoorten, niet proovogels. Op 21.7.78 werden twee tortels uit het broedterritorium verdreven. Op 10.9.78 werd een kokmeeuw achternagezeten tot ver op de stroom. Op 10.10.79 werd een torenvalk aangevallen. Op 7.9.80 verjoeg een klapekster een Vlaamse gaai en op 2.8.80 werd zelfs een ransuil beklaagd. Omgekeerd werd op 11.11.77 een klapekster lastig gevallen door een graspieper. In januari-februari verbleef een koppel blauwe kiekendieven in het territorium van een overwinterende klapekster. Ze vreesde de kiekendieven en vermeid elk contact door steeds weer in een ruime boog om hen heen te vliegen. Daardoor week zij regelmatig af van haar gewoonte haar territorium volgens een vast patroon te doorkruisen. Alleen op trek in februari-maart en oktober-november werden klapeksters sporadisch buiten de Scheldepolders waargenomen. Er was opmerkelijk veel trek in oktober 1976 en in oktober 1980. Op 4.10.80 nam ik op zes plaatsen langs de Schelde in totaal acht trekkende klapeksters waar.

Beide seksen zingen, zij het hoofdzakelijk tijdens de balts. De balts, ook paarspel genoemd, begint uitzonderlijk in februari, heeft meestal plaats in maart en april, zelden later. Op 7 april 1979 was ik getuige van de balts van een koppel dat toen het Schauselbroek bewoonde. Terwijl ze zich voortdurend verplaatsten, schreeuwden, krijsten en piepten ze dat horen en zien verging. In zit wiebelden en waaierden ze met hun staart en zetten pronkend hun veren op. Kortom een heel spektakel waarbij ze hun omgeving totaal negeerden.

Gepaarde klapeksters zijn nog agressiever tegenover vreemde soortgenoten dan solitaire exem-

plaren tijdens de winter. Een zeer merkwaardige situatie beleefde ik op 21.3.81 in het Schauselbroek. Het plaatskoppel werd uitzonderlijk door drie vreemde indringers tegelijkertijd benaderd. Als door een magneet aangetrokken, vlogen de vijf klapeksters op elkaar in. Aldoor vechtend en schreeuwend wonnen ze in een kluwen steeds meer hoogte. Het werd alras duidelijk dat de indringers plaats moesten ruimen wilden ze niet afgemaakt worden. Eens de drie uit het zicht balsten het plaatskoppel, zo hun paarband bevestigend. -

Begin mei, ten laatste einde mei tot juli-augustus, verdwijnen broedende klapeksters nagenoeg van de aardbodem. Zo opvallend ze zijn buiten de voortplantingstijd, zo geheimzinnig en moeilijk te vinden zijn ze eens de broedperiode is aangebroken. Ook de jongen die vanaf midden juni kunnen uitvliegen, laten zich zelden zien. Pas eind augustus, begin september, wordt de familieband verbroken en begint de cyclus van voor af aan.

Tonny. Temmerman Steendorp, 15.11.89.

Tekening: Stijn Temmerman, vrij naar P. Burton en P. Hayman.

Literatuur :

J. Gabriels : Atlas van de Broedvogels van Limburg.

Grootaer's : Heljst en wîntâwaarne 11 lîngen van de klapekster in België,

Wielewaal 42, juni 1976.

R.M. Teixeira : Atlas van de Nederlandse broedvogels.

J. Van Den Steen: Avifauna van het gewest Gent en Kaalzone .

Vlaamse Avifauna Commissie: Vogels in Vlaanderen voorkomen en verspreiding.

HUISMUSSEN IN VLAANDEREN EN IN NEDERLAND: NOOD AAN GROEN IN DE STAD!

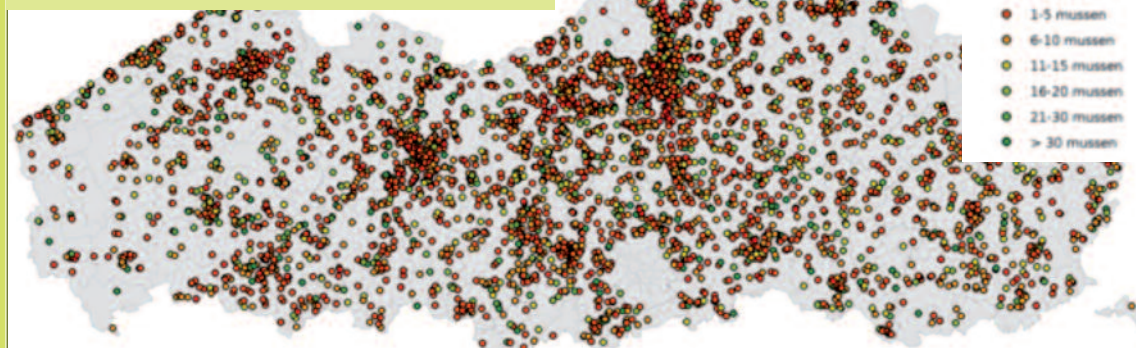
Zo'n goede 50 jaar geleden domineerde de Huismus nog het straatbeeld. Dit is nu helemaal anders: nu moeten we op zoek gaan naar vooral de stedelijke Huismus. Deze achteruitgang die zich heeft voorgedaan in zowat alle Europese steden was de aanleiding om in 2002 – ook in Vlaanderen – te starten met een jaarlijkse Nationale Mussenteldag die gecoördineerd wordt door Vogelbescherming Vlaanderen.

Tien jaar later werden deze gegevens, door ABLLO vzw, samen met een ingehuurd bio-statisticus (UGent) wetenschappelijk verwerkt en resulteerde in een lijvig dossier ' De toestand van de Huismus in Vlaanderen: de resultaten van de eerste 10 jaar Nationale Mussenteldag' (te downloaden via www.abllo.be)

Enkele belangrijke resultaten wil ik hier toch nog eens naar voor brengen :

- Vlaanderen is gekenmerkt door vooral kleine groepjes huismussen. (Fig.1)
- In de provincies West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant worden er significant meer huismussen aangetroffen dan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen (Fig.2). Dit zijn dan ook de dichtst bevolkte provincies. De proportie verstedelijking verklaart trouwens best het aantal musen. Hoe paradoxaal het ook klinkt maar waar de meeste mensen wonen en hun huismussen tellen, leven de minste musen (Fig.3). Dat was ooit anders!!
- Terwijl in 2002 gemiddeld nog 6-10 huismussen per locatie waargenomen werd, is dit in 2011 nog maar 1 tot 5. (Fig.4)

Fig.1. Overzicht van alle huismustellingen in Vlaanderen tijdens de periode 2002 – 2011.

mussen en mensen

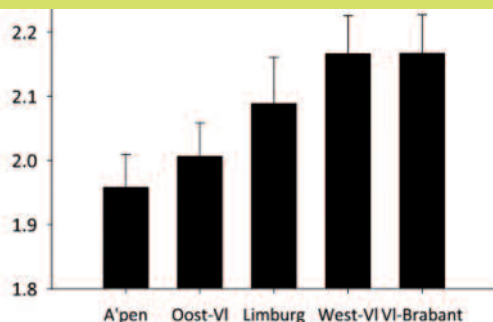

Fig. 2. Aantal huismussen per telpunt (in categorieën) per provincie

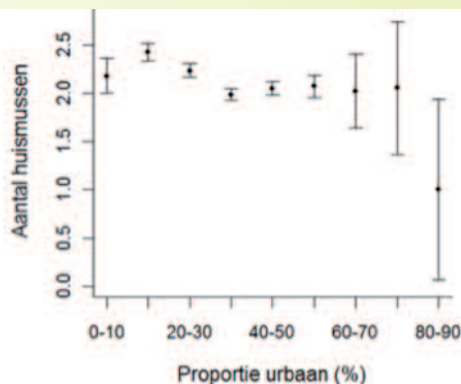

Fig. 3. Aantal huismussen per telpunt (in categorieën) ten opzichte van de proportie urbaan gebied.

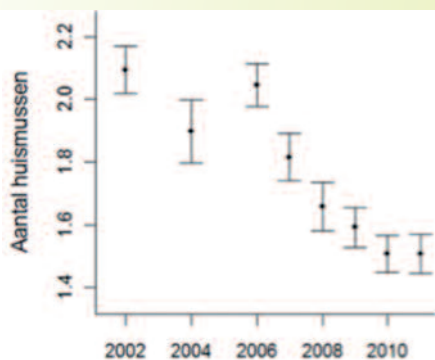

Fig. 4. Het gemiddelde aantal getelde huismussen per telpunt (in categorieën) per jaar.

- Een groot knelpunt blijft het gebrek aan nultellingen vooral van locaties waar vroeger wel en nu geen huismussen meer zitten.

Op di 23 april heeft ABLLO vzw deze resultaten, onder grote belangstelling, voorgesteld op de tweemaaljaarlijkse Stads- vogelconferentie in Eindhoven(Nederland). Tegelijkertijd stelde Vogelbescherming Nederland daarop ook de Nederlandse Stadsvogelbalans 2013 voor.

De stadsvogelbalans is samengesteld op basis van telgegevens die zijn verzameld met het Meetnet Urbane Soorten (MUS) van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Het geeft de meest recente stand van de broedvogels in de stad weer. Van de 63 onderzochte soorten gaan er 20 achteruit en 28 vooruit. Deze stadsvogelbalans is te verkrijgen via: www.vogelbescherming.nl/vogels_beschermen/stad_en_dorp/stadsvogelonderzoek/stadsvogelbalans

Ook in Nederland is de Huismus de afgelopen decennia gehalveerd waardoor de Huismus terecht kwam op de rode lijst. In Hoog Nederland doet de Huismus het beter dan in Laag Nederland. In 2009 werd de Huismus nog in 58% van de tuinen gezien. In 2010 was dat in 55.3% en in 2012 nog in 52.2%. Opmerkelijk is wel dat het gemiddeld aantal huismussen per tuin toenam. In 2009 bedroeg het aantal 8,6 in 2011 9,2 en in 2012 al 9,8. Blijkbaar verdwijnen lokaal nog steeds kolonies huismussen uit buurten, maar weet de soort zich elders beter te handhaven en in koloniegrootte weer iets toe te nemen. Deze toename is nog lang niet voldoende om van een herstel te spreken. Misschien lijkt de grote achteruitgang gestopt te zijn. Voor Vlaanderen zien de resultaten er echter helemaal anders uit en zien we nog altijd een afname van de groeps grootte. Door inteelt en genetische drift zijn deze kleine groepen spijtig genoeg veel gevoeliger aan verdwijnen.

Nederlandse steden staan al veel verder in het aanbrenge van stedelijk groen dan onze Vlaamse steden. Gent en Antwerpen zijn zeker aan een inhaalbeweging bezig met het promoten van geveltuinen, groendaken, het aanbrenge van prairietuintjes,.... Het openbaar straatuintje in de Wittestraat in Antwerpen werd omgevormd tot prairietuintje met insectenhotel (Fig.5). Een eindje verder in de straat, een mooie muurbegroeiing (Fig.6). Ik telde daar recent een twintig tal tijlpende huismusmannetjes. Op volgende pagina (p.8) vindt U nog enkele voorbeelden van geveltuintjes uit Nederland.

Fig.5. Uitzicht openbaar straatuintje in de Wittestraat te Antwerpen, voor het omgevormd werd tot een prairietuintje met insectenhotel.

Fig. 6

Ablo vzw heeft bij de provincie Oost-Vlaanderen een 'klimop je gevel' project ingediend; een CO2 coupon project in samenwerking met de stad Sint-Niklaas, de groendienst en de dienst buurtwerk. Op het ogenblik geven we voorrang aan bewoners van de Elisabethwijk en de Westerbuurt. Met het project willen we minimum 100 geveltuinen realiseren in de binnenstad van Sint-Niklaas. De stad biedt gratis 2 verschillende bloemenpakketten aan en wie zijn geveltuin zelf ontwerpt krijgt bovendien nog een financiële tegemoetkoming van 20€ maar ook voor iemand die het niet zelf kan of wil doen hebben we een oplossing.

Ben je een bewoner van de Elisabethwijk neem dan contact op met siri.vanhove@sint-niklaas.be. Bewoners van de Westerbuurt nemen contact op met Emanuel.durinck@sint-niklaas.be

Het is dus nu of nooit!!

Geraken we niet aan 100 geveltuinen met deze 2 wijken dan gaan we na de zomer dit project uitbreiden tot andere stedelijke buurten en komt er tijdens de herfst een tweede plantbeurt.

Voor meer inlichtingen: jenny.delaet@ugent.be (beleidsmedewerker ABLLO vzw)

Voorbeelden van geveltuintjes uit Nederland

HET WASE LANDSCHAP : EEN MIJMERING IN DRIE FASEN

Ik schrijf 28 januari 2013. Grijs en troosteloos weer. Het laatste populierenbosje in mijn buurt gaat tegen de vlakke. Kale bedoening; Het landschap ligt er verloren bij ; hopeloos en triest. Ooit sprak men van het "Soete Waesland" Het populierenbestand sprak toen boekdelen. Het landschap wordt uitgekleed !!

Het Waasland is zijn ruimte en geborgenheid kwijt; koud, bijna dood.

Men ademt er de vluchtigheid , een zekere onbestendigheid .Iedereen is op zoek naar de tijd in een haastig patroon van vroeger, een gezonde nostalgie. Tijd wordt nu anders gemeten, in rendement een maatstaf, een kleurloze abstractie. De vooruitgang kent hier snelle mutaties ; bijna niet merkbaar. Mensen wagen zich in het verleden, niet om het terug te hebben, maar omdat ze houden van het verleden, als verleden. Dat verleden werkt door in het heden. Het is nooit afgesloten. Het leeft. En dat geldt vooral voor het landschap.

Het Waasland anno 2050 : Wat willen we ? Kiezen we voor een vaart met visie of blijven we aanmodderen in gemeentelijke structuren en obstructies. Durven we voor een nieuwe toekomst kiezen of kijken we gewoon opzij. Durven we van de oude gewestplannen af en kiezen we voor een ontwikkelingsplan dat een totaal beeld geeft van de gewenste ruimtelijke evolutie waarbij het landschap en het watersysteem als uitgangspunten centraal staan. Geïntegreerd dienen perspectieven aange-

geven voor landbouw, natuur, recreatie, toerisme en uiteraard wonen en werken, m.a.w. een leefbaar bouwplan voor het Waasland waar het aangenaam toeven is. Laten we dus de uitbreiding van de Antwerpse haven stoppen; Genoeg is genoeg. KMO-zones, zoals nu uitgewaaierd, zijn ook geen optie. Het zijn krabbenbakken die onze streek ontsieren, vooral wanneer ze niet in het groen gebufferd zijn. Om over de serreteelt maar te zwijgen. Landschapsvernietigend. Een van de grootste ruimtelijke bedreigingen voor het Waasland is de verstedelijking, als een sluipend gif. We hebben dringend nood aan een stadsuitbreiding in samenhang met een landschappelijke ontwikkeling en geen "aanplakverstedelijking. Blauw

foto : een eenmansactie van D. Van Steerteghem in Nieuwkerken bij het aanplanten van streekeigen bomen langs verschillende straten ; en dit in samenspraak met verschillende landbouwers.....Lovenswaardig

en groen dienen dus centraal te staan in een landschapsvisie met toekomst waarbij de levenskwaliteit hoog op de agenda staat ; m.a.w. het schetst een Waasland waar de mens zich thuis voelt.

Bij wonen speelt het landschap een belangrijke rol. Wonen noem ik onze binnenkamer terwijl het landschap de buitenkamer is.

Het landschap vandaag valt binnen de planologische bedoeling van onze beleidsmakers Vaststelling: altijd maar weer plekjes op- of invullen met weer een stukje duisternis minder als gevolg. Ieder keer weer heb ik een gevoel van verlies. Troost is er weinig bij ; of toch ; laat ik maar denken dat ik het bij het rechte eind heb Want wat is waardevol voor mij ? Een grote bezorgdheid voor mijn omgeving. En de anderen : veelal onverschilligheid en onwetendheid....bronnen van ellende.

“ Een jodelende wielewaal , een speelse veldleeuwe-

rik , het intense crescendo van de nachtegaal , het gekef van een steenuil en het gekwetter van huis-mussen “ Wie het nooit beleefd heeft mist het niet De rijkdom om ons heen verschaalt en laat een grote leegte achter

In een landschap kan het ware, het goede en het schone domineren ; alleenwordt er een landschap vereist.

Landschap en biodiversiteit gaan hand in hand. Laten we er wat aan doen, ieder met zijn bescheiden bijdrage

Tot slot: In onze omgang met de aarde, meer specifiek met de natuur, kan de mens niet meer vluchten, hij is verantwoordelijk, moet keuzen maken. Het wordt tijd dat we de natuur rechtdoenzelfs de nieuwe paus heeft het erover

Sylvain Lockefefer

zo was het 25 jaar geleden

zo is het nu

EERSTE RESULTATEN MUS- SENTELWEEKEND BEKEND

Woensdag 24 april 2013

De eerste resultaten van het voorbije mussentelweekend zijn bekend, hoewel er nog dagelijks telformulieren binnen komen. In afwachting van de wetenschappelijke verwerking van alle gegevens wil Vogelbescherming Vlaanderen toch al een tipje van de sluier oplichten i.v.m. aantallen en trends. Momenteel werden al 1.440 tellingen verwerkt. Slechts 13% van alle tellers meldt dat er bij hen geen huismussen te bekennen zijn. Het blijft dus moeilijk om de mensen duidelijk te maken dat het ook interessant is te weten als er helemaal geen huismussen (meer) in hun omgeving zitten. Wat wel opvalt is dat van de locaties waar geen huismussen te bespeuren waren, gemiddeld slechts 20% van de deelnemers zegt dat er effectief nooit huismussen hebben gezeten terwijl 80% meldt dat er vroeger wel huismussen voorkwamen. Van de locaties waar effectief huismussen werden geteld, ging het voor 58,34% om een kleine kolonie van 1 tot 5 mussen. Voor 23,38% betrof het een kolonie van 6-10 mussen, voor 12,21% een kolonie van 11-15 mussen, voor 5,27% een kolonie van 16-20 mussen en voor 2,08% een kolonie van 21-30 mussen. Niemand meldde meer dan 30 mussen.

Dergelijke tafereelen worden bijzonder zeldzaam in Vlaanderen

Kolonies bestaande uit 1 tot 5 huismussen zijn erg kwetsbaar. Net geen 20% van de geregistreerde kolonies bestaat uit meer dan 10 koppels. Een dergelijke kolonie mogen we gerust 'gezond' noemen zolang de omgevingsfactoren niet veranderen. Door heel wat deelnemers aan het mussentelweekend wordt als opmerking op het telformulier meegegeven dat 'hun' mussen verdwenen nadat een grote conifeer, haag of klimplant verwijderd werd of na ingrijpende dakwerkzaamheden aan

De tijd dat huismussen op de terrastafeltjes op zoek gingen naar eten, lijkt definitief voorbij

een woning of schuur. Dit komt overeen met het gegeven dat vele tellers, waar effectief een kolonie aanwezig is, melden dat de mussen ofwel onder het dak ofwel in de klimop of dichte haag broeden. Hier moet dus zeker aandacht aan besteed worden als men zijn mussenkolonie wil behouden. In West-Vlaanderen is bijna iedere mussenloze locatie een plek waar blijkbaar vroeger wel mussen zaten, maar ook Oost-Vlaanderen en Antwerpen doen het op dit vlak heel slecht. Limburg is de enige provincie waar ongeveer evenveel kleine kolonies (1 tot 5 koppels) voorkomen als middelgrote kolonies (6 tot 10 koppels). In de andere provincies is het aandeel kleine kolonies veel groter dan het aandeel middelgrote en grote kolonies. Verhoudingsgewijs komen er in Limburg ook meer grote kolonies (29,5%; meer dan 10 koppels) voor dan in de andere provincies. In West-Vlaanderen komen in verhouding het minste grote kolonies huismussen voor (14,7%).

De telspanningen verschillen nogal per provincie. In het kader van de mussentellingen is het de provincie Oost-Vlaanderen die het beste scoort: 27,59% van de tot nu toe binnengelopen gegevens komt uit Oost-Vlaanderen, gevolgd door Antwerpen (26,13%), West-Vlaanderen (17,58%), Vlaams-Brabant (15,15%) en Limburg (12,65%).

Opvallend is dat er vaker huismussen geteld worden als er op de locatie kippen worden gehouden. Daar hebben huismussen de mogelijkheid om – opportunisten als het zijn – heel het jaar door letterlijk een graantje mee te pikken. **Hoe natuurlijker de tuin ingericht en beheerd, hoe meer kans op huismussen.** In steden is het ook heel duidelijk: geen groen is geen huismussen.

ABLLO vzw

VERSTEDELIJKING EN BIODIVERSITEIT

Een toenemende verstedelijking is een wereldwijd fenomeen. België en Brussel maar vooral Vlaanderen is sterk verstedelijkt. Tussen 1990 en 2010 steeg de totale oppervlakte met een woonfunctie in Vlaanderen met bijna 42% (www.milieurapport.be). We kunnen dus stellen dat het menselijk ras een ingrijpende invloed heeft op onze natuurlijke omgeving wat aanleiding geeft tot een ecologische crisis waarvan de impact, zoals sommigen beweren, vele malen ingrijpender is voor de volgende generaties dan de financiële crisis die we nu mee maken.

Het staat algemeen vast dat ecosystemen moeten in stand gehouden worden anders kunnen soorten er niet in overleven. Soorten kunnen echter niet overleven zonder voldoende genetische variatie (= biodiversiteitspyramide) (Fig. 1). Deze genetische diversiteit bepaalt in welke mate populaties en soorten opgewassen zijn tegen wisselende levensomstandigheden, klimaatverandering, milieuvervuiling, habitatfragmentatie enz. Als de genetische variatie klein is, stijgt de kans op uitsterven. Dit heeft dan uiteraard ook invloed op andere populaties of soorten in het ecosysteem. Op die manier kunnen genetische factoren een duidelijke invloed hebben op de ontwikkeling van ecosystemen.

Alhoewel de aandacht voor genetische variatie de afgelopen jaren toenam, richten instandhoudingsdoelstellingen, soortenbeschermingsplannen, habitat- en vogelrichtlijn zich nog teveel op soorten en ecosystemen met te weinig aandacht voor genetische diversiteit en evolutionaire processen.

Meer en meer ontdekken wetenschappers dat ecologische en evolutionaire processen zich voordoen op dezelfde tijdschaal. Recent realiseren wetenschappers zich dat evolutie in extreme milieus, zoals de stad, soms erg snel kan gaan. Biodiversiteit is

dus geen statisch gegeven maar verandert voortdurend doordat populaties zich voortdurend proberen aan te passen aan de veranderingen die in hun omgeving optreden.

Het soortenverlies is nog nooit zo drastisch geweest als nu: een derde van alle diersoorten is met uitsterven bedreigd. Dit verlies aan biodiversiteit is hoofdzakelijk een gevolg van habitatverlies en fragmentatie, vervuiling, klimaatverandering....Dit verlies uit zich doorgaans eerst, zij het eerder onzichtbaar in een verlies aan genetische variatie.

Oproep tot medewerking

Recent hebben 5 Belgische instanties, KUL (coördinator), UGent, UIA, UCL en KBIN en vier buitenlandse partners (UK, Canada en Nederland) een project opgestart 'SPEEDY', waarmee ze inzicht willen verkrijgen in de reacties van verschillende populaties en gemeenschappen op verstedelijking. Dit onderzoek kan ons dus leren hoe verstedelijking de ecologie en de evolutie van soorten beïnvloedt. Dit project wordt voor 5 jaar gefinancierd door BELSPO (Belgisch Federale Dienst voor Wetenschapsbeleid).

Over gans Vlaanderen werden 28 plaatsen geselecteerd met in elke plaats een overgang [gradiënt] van urbaan over suburbaan naar ruraal. Ook Sint-Niklaas en Bornem zijn erbij. Voor 2013 is het UIA (Universitaire Instelling Antwerpen) op zoek naar de nesten in nestkasten waarin koolmezen gebroed hebben; dit in het kader van een parasieten onderzoek.

Heeft u dus een nestkast in Sint-Niklaas of Bornem waarin koolmezen op het ogenblik een broedsel groot brengen, laat het ons weten. Wij nemen dan contact met u op en komen na het uitvliegen van de koolmeesjongen het achtergebleven nest ophalen

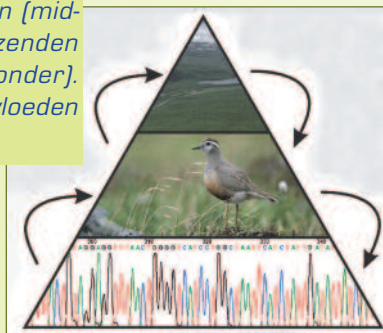
Je kan hiervoor telefonisch of per mail contact opnemen met Jenny De Laet: Tel. 03/7770158 of Jenny.delaet@ugent.be

ABLLO vzw

Literatuur:

Breyne, P. & Mergeay, J. 2011. Aandacht voor genetische aspecten in natuurbeheer. *De Levende Natuur*, 112: 45-48
 Hoffman, M. 2011. 'Genetica in natuurbeheer': hoe ver staan we anno 2011? . *De Levende Natuur*, 112: 44
<http://bio.kuleuven.be/eeb/ldm/speedy>

Fig. 1 Biodiversiteitspyramide: Elk ecosysteem (boven) bestaat uit verschillende soorten (mid-den) die uit duizenden genen bestaan (onder). Alle niveaus beïnvloeden elkaar.

KERNENERGIE MAG (NIET) VERDWIJNEN UIT HET WAASLAND ?

Het Actiecomité tot Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland (ABLOvzw) is, zoals de naam het zegt, actief in het Waasland en op Linkeroever. Met een kerncentrale in de Wase achtertuin, mag het bijgevolg niet verwonderen dat ABLO in 't Groene Waasland een artikel laat verschijnen over energievoorziening. Want met de energievoorziening is een en ander aan de hand. Sommigen noemen het zelfs een energiezwendel en oplichting¹ !

Het Waasland ten prooi aan Antwerpen.

Reeds in de 19de eeuw heeft Antwerpen (en bij uitbreiding later ook Vlaanderen) zijn oog laten vallen op de Wase polders. Dat resulteerde in 1923 in een wet van grenswijziging. Daarbij moest Oost-Vlaanderen Zwijndrecht, Burcht, Borgerweertpolder en Sint-Anneke afstaan aan Antwerpen, onder de naam Linkeroever. De bouw van de Waaslandtunnel en de voetgangerstunnel was verbonden aan deze grenswijziging².

Dit principe van 'voor wat, hoort wat' zou bij de watersnood in 1953 opnieuw toegepast worden. Want nadat men door havenbedrijvigheid (o.a. zandopspuitingen) getracht had bressen te dichten, bleek de poldergrond rond Pijp-Tabak en Zwijndrecht bedekt door een dikke laag zand. Daarop ging de staat over tot onteigening en werd de eerste stap gezet voor de opmars van het industriegebied op de linkeroever van de Schelde³. Het is dus een historisch gegeven dat het Waasland weinig of niets in de pap te brokken had bij de eerste expansie van Antwerpen en de eerste ontwikkeling van industriegebied op linkeroever. Daar zou later weinig verandering in komen, ondanks verenigingen als IMALSO (Intercommunale Maatschappij van de Linker-Scheldeoever, 1926), DOLSO (Dienst Ontwikkeling Linker-Scheldeoever, 1969) en de Maatschappij Linkerscheldeoever,

1982. De Provincie Oost-Vlaanderen en het Waasland hebben daarin wel politieke vertegenwoordigers: over hun gewicht in de planningsprocessen en de inplanting van bv. de kerncentrale van Doel, bestaat grote twijfel. Er is in het Land van Waas heel wat contestatie uit diverse kringen geweest tegen de industrialisatie van het poldergebied⁴. Maar tot vandaag zijn dat eerder achterhoedegevechten dan hefbomen tot reële inspraak op hoog niveau. Bijgevolg is in 2013 de teloorgang van de vruchtbare Wase poldergrond zo goed als volledig afgerond. Edmond Reyn schreef er twee rijk gedocumenteerde boeken⁵ over en op YouTube is een filmpje over de recente evolutie rond Doel een hit⁶.

Kernenergie in Doel is te mijden.

Intussen is in Doel, helemaal in de uiterste noordelijke hoek van het Waasland, een site met vier afgeschreven kerncentrales in bedrijf. Voor- en tegenstanders van kernenergie hebben daarover hun argumenten. Niemand kan evenwel om de bedenking heen dat de recente Japanse kernramp leidt tot nieuwe inzichten naar normering inzake perimeters voor ontruiming. Daaraan kan in het geval van Doel (Antwerpen ligt ruim binnen de 30 km grens) nooit voldaan worden.

Kernenergie in Doel is te mijden, tenminste als de overheden de veiligheid van de inwoners van de grootste stad van Vlaanderen ernstig nemen.

Kernenergie in het algemeen is te mijden.

Er zijn ook belangrijke argumenten om kernenergie niet alleen in Doel, maar in het algemeen in vraag te stellen:

- De afvalproblematiek die wordt veroorzaakt door kernenergie, treft alle komende generaties. Waar halen de generaties die met kernenergie betrokken zijn, het recht om de toekomst dermate te belasten?

- Sinds een paar maanden zijn Doel 3 en Tihange 2 tijdelijk gesloten wegens haarscheurtjes in de reactorvaten. Er is daardoor geen stroomtekort ontstaan, ook niet in een vrij strenge, lang aanslepende winter. De vraag rijst waarom deze centrales, die blijkbaar met een ernstige constructiefout kampen, nog in gebruik zouden moeten gesteld worden. De vraag rijst ook waarom het bedrijf dat de reactorkuipen leverde, inmiddels in faling is gegaan...

- Kernrampen zijn te omvangrijk om met kernenergie door te gaan. Sommige landen – Duitsland bvb. – hebben dit begrepen en kiezen resoluut voor groene energie. Groene stroom wint veld, o.a. door windenergie. De sector kan meer verscheidenheid en ondersteuning goed gebruiken. Het kan de motor zijn voor economische heroriëntering én economische heropbloei. De landen die daar het eerst voor kiezen zullen er het meest van profiteren.

- Kernenergie zorgt voor stabiele stroomproductie. Maar dat maakt afname van stroom tijdens de nacht noodzakelijk. Vandaar het destijds ingevoerde nachttarief en de overdadige plaatsing van lichtpunten, o.a. langs snelwegen. Bovendien belet de (te hoge) stabiele stroomproductie door kernenergie dat groene stroomproducenten bij piekproductie, voldoende op het net kunnen.

Waar het schoentje echt wringt.

Europa eist een strikte scheiding tussen producenten en distributeurs van energie. Die eis van Europa is er gekomen omdat distributeurs die te nauw verbonden zijn aan producenten, de overproductie van energie uitleggen als een nadeel van groene stroom. Nooit zal je horen dat overproductie het gevolg is van de te grote basisproductie door kernenergie.

Ingevolge de Europese regelgeving wordt op de energiefactuur de prijs van de energie zelf en de

prijs van de distributie ervan, apart vermeld. Dat wordt in de meeste landen gerespecteerd. Niet toevallig in Frankrijk en Slowakije, de landen met het grootste aandeel aan kernenergie, is dit nog niet toegepast. Ook in België heeft de toepassing van deze regelgeving heel wat voeten in de aarde gehad. De link van dochtermaatschappij Electrabel met moederbedrijf GDF Suez is daar wellicht niet vreemd aan.

Besluit.

Doel 3 is gesloten. Dit moet zo blijven. Deze afgeschreven centrale die een ernstig tekort vertoonde, mag niet langer open gehouden worden ten bate van een buitenlands bedrijf dat enkel haar economisch belang verdedigt.

Groene stroom is steeds meer een haalbaar alternatief voor kernenergie. Alternatief dat bovendien voor een economische heropbloei zal zorgen. Als de overheid daar vol op inzet, mag niet enkel Doel 3 verdwijnen, maar mag op middellange termijn kernenergie volledig uit het Waasland verdwijnen.

ABLLO vzw

¹ Wie meer wil lezen over onze energie'voorziening', vindt hier alvast een interessant artikel: www.dewereldmorgen.be/artikels/2013/04/28/opgelicht-interview-met-tom-de-meester-over-europese-energiezwendel

² Van Gerven, R., De Scheldepolders van de Linkerover, (1977), p. 579.

³ Van Gerven, R., De Scheldepolders van de Linkerover, (1977), p. 591.

⁴ Van Gerven, R., De Scheldepolders van de Linkerover, (1977), p. 655.

⁵ Reyn, E., Rijk polderland verdwenen onder baggerzang, 2007, en Rijk polderland vernederd tot moerassenland, 2013.

⁶ YouTube-filmpje over Doel:

www.youtube.com/watch?v=DxlewYNI2nc

CAMPAGNE FIETSROUTES

Eind april startte de Fietsersbond een nationale campagne rond FIETSROUTES. www.fietsersbond.be/persberichten/fietsrouteactie.

Kijk vooral ook naar het actiefilmpje. U zult versteld staan

Goede fietspaden aanleggen is één ding, maar de focus moet verlegd worden naar het aanleggen van samenhangende, aangename fietsroutes. Daartoe moeten er nog heel wat strategische schakels aangepakt worden.

Fietsers moeten hun bestemming op een comfortabele, veilige en aangename manier kunnen bereiken. Fietspaden zijn slechts onderdelen van totale fietsroutes, en het is niet dat enkele fietspad maar de totale route die telt voor de fietser.

Recreatieve routes zoals het knooppuntennetwerk zijn in Vlaanderen goed uitgebouwd en veel befijst. Maar recreatieve routes maken grote omwegen en zijn niet geschikt voor functioneel gebruik, waar de fietser zo snel mogelijk van punt A naar punt B wenst te gaan.

Bovendien zal het functioneel fietsgebruik enkel aan belang winnen. Investeren in goede fietsroutes is cruciaal. Roel De Cleen van Fietsersbond Nationaal: "Net het functionele fietsen naar het werk, naar de winkel of naar school, dat al jaren stagneert, moet gestimuleerd worden. Functionele routes zijn de laatste jaren veel belangrijker geworden. Met het succes van de elektrische fiets is de verplaatsingsafstand immers niet langer gemiddeld 3 tot 8 kilometer maar loopt ze op tot meer dan 10 tot zelfs 20 kilometer. **Zo wordt de fiets een te duchten concurrent voor de auto die vaak binnen die afstand gebruikt wordt.**"

Roel De Cleen: "Wil de overheid het fietsgebruik doen toenemen, dan zal ze moeten afstappen van het fietspaddenken en **fietsroutes als één geheel benaderen.**"

Op zaterdag 27 april sloten Fietsersbond Sint-Niklaas en Fietsersbond Beveren gezamenlijk bij de actie aan. Dat gebeurde door een verkennende tocht langs de nieuw gerealiseerde -maar nog zo onaffe- fietsroute langs de spoorlijn Gent-Antwerpen.

Aan de gemeentegrens hebben beide afdelingen elkaar ontmoet en feestelijk het glas geheven op een mooie fietstoekomst.

Gemeenteraadsleden en schepenen waren ook uitgenodigd. Hierboven kersverse Sint-Niklase schepenen Wout De Meester en Carl Hanssens

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zaterdag 1 juni

Natuurpunt Zuid-Waasland

Ringen van de jonge ooievaars te Lokeren

Om 11u: afspraak parking voor het voetbalstadion te Lokeren [Daknamstraat,91]

Ringtocht met de fiets te Belsele.

Afspraak om 14 u aan de sporthal De Klavers, St-Andriesstraat,4 te Belsele.

Zaterdag 1 en zondag 2 juni

Velt Waasland Ecotuindagen

van 10 tot 18u. Huguette Van Renterghem, St.-Michielsstraat 4, 9120 Verrebroek 1200 m2, romantische bloementuin, veel paadjes, zithoekjes, vijvertjes...

Zondag 2 juni

Natuurpunt Waasland Noord en VELT

Tweede openschuurdag

i.s.m. de VELT- Ecotuindagen.

Ontdek de natuurvriendelijke elementen tijdens een wandeling in onze boomgaard. Verder info over composteren, waterzuivering en snoei en onderhoud van fruitbomen . Verder mogelijkheid tot deelname aan kleine en gezinsvriendelijke activiteiten.

Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk. De schuur is doorlopend geopend van 10 uur tot 17 uur.

Natuurpunt Scousele Bezoek ecologische tuin

Herman Boons heeft zijn 3 ha grote tuin omgebouwd tot een schuiloord voor insect, spin, amfibie, zoogdier, vogel of zelfs roofvogel. De planten, bloemen en bomen zijn gekozen in functie van dit opzet. Een mooie vijver en een prachtige uitkijktoren zijn zeker ook de moeite waard. Wil je graag eens een kijkje komen nemen en wat ideetjes opdoen voor je eigen tuin, schrijf dan in bij helgavanput@hotmail.com 03 771 29 67.

Afspraak : Schauselhoekstraat 57 9140 Temse

Natuurpunt Zuid-Waasland FIETSRINGTOCHT

Voor alle mensen, alleen of in groeps- of gezinsverband die in vogels geïnteresseerd zijn. Grote kennis van de vogelwereld is niet vereist, interesse wel !

Onder leiding van enkele natuurgidsen, een erkend vogelringer en de verantwoordelijken van de plaatselijke uilenwerkgroep,... fietsen we langsheen landelijke wegen om vervolgens halt te houden op plaatsen waar uilen, to-

renvalken,... broeden. We zijn getuige van het werk van de vogelringer en krijgen de nodige uitleg.

We vertrekken om 14.00u stipt aan de sporthal De Klavers, Sint-Andriesstraat te 9111 Belsele.

Je fiets is best in goede staat! Einde voorzien rond 17.00u. Een fototoestel meebrengen is een aanrader!

Inschrijven is niet nodig.

Voor meer info : detaey@hotmail.com 0479 28 73 84; marc.aerts@telenet.be 0485 38 19 87, of Wim De Backer, 0472 74 19 95, nme.npzuidwaas@me.com

Velt Waasland Ecotuindagen Polderstraat ,9150 Kruibeke takkenwal 10 tot 18u, bij Sebastian Ivens ,moestuintje, schorspaden, vlinderborders, kleinfruit, bloemenweide. De tuin is ongeveer 800 m² groot en gelegen aan de rand van natuurgebied de "Kruibeekse Potpolder"; compostmeesters

CVN Stiltewandeling, 19u00 Durmebrug Waasmunster. Jeanpaul.debeleyr@ond.vlaanderen.be L

De Linie, 14u00 Hoofdkerk Eksaarde. Geert.braem@belgacom.net L

Molsbroek, 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren. Patrick.despiegeleir@b-holding.be *

Vzw Durme + CVN

Wandeling in natuurreservaat De Linie

De Liniewegel is voor veel Lokeraars het mooiste wandelen fietspad door deze open ruimte. Ten noorden van het wandelpad strekt zich een uitzonderlijk natuurreservaat uit: De Linie. Het is een lappendeken van bossen, moerassen, weiden al dan niet afgezoomd met oude knotwilgen, akkers, houtkanten, rietvelden, oude turfputten en vijvers. Vandaag neemt conservator Geert Braem je mee door dit mooie gebied. Bij regenweer zijn laarzen handig. Afspraak: om 14 uur, hoofdkerk Eksaarde. Einde voorzien rond 17 uur.

Meer info: Geert Braem, 09 348 47 78.

Zaterdag 8 juni

Ons Streven en vzw Durme Wandeling 'Klei en Vallei'

Geniet van de schoonheid van de Durmevallei en kom mee wandelen langs kleine paden en wegeltjes in Tielrode. Afspraak: om 14 uur aan het Durmeveer in Tielrode. Einde voorzien rond 16 uur.

Info: gratis wandeling. Goede wandelschoenen zijn aangeraden. Contact: leen.delaender@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Zondag 9 juni

Hortus ter Saksen Natuurtocht Condroz, luswandeling rondom Durbuy, deels GR 57 en 576] Tohogne, piepklein dorpje met de grootste romaanse kerk van Luxemburg die een merkwaardige architecturale eenheid vormt met de omringende kalkstenen oude hoeven. Langs een stukje GR 57 bereiken we Durbuy, de kleinste stad van België, aan de voet van imposante rotsfanken boven de Ourthe. We klimmen naar het Bois de Viné met indrukwekkende beuken en via de GR 576 bereiken we terug Tohogne. Afspraak : 9.30 uur aan de kerk van Tohogne (postcode 6941). Inschrijven bij Freddy T 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

Vzw Durme

Vlinder- en insectenwandeling in de Durmeense i.s.m. het gemeentebestuur Hamme, de milieuraad en Natuurpunt Hamme

Vlinders zijn pareltjes. Je vindt ze in alle vormen en kleuren. Vandaag trekken we samen met een vlindergids naar de Durmeense in Hamme en maken we er kennis met vlinders zoals bont zandogje, distelvlinder, atalanta of gehakelde aurelia. Maar we hebben ook oog voor de andere gewenste en minder gewenste insecten die ons pad kruisen. Wandel mee langs dijken en bloemrijke hooilanden en ontdek de natuur in je buurt. Iedereen van harte welkom!

Afspraak: om 14 uur aan de Heilige Jozefkapel in Hamme Sint-Anna (op de kruising van de Moortelstraat en de Legierstraat). Einde voorzien rond 17 uur.

Info: Gratis wandeling i.s.m. het gemeentebestuur Hamme, de milieuraad en Natuurpunt Hamme. Geen voorkennis vereist! Parkeren kan je best aan de kerk van Hamme Sint-Anna. Van hieruit is het twee minuten wandelen tot aan de Heilige Jozefkapel.

Contact: vzw Durme, leen.delaender@vzwdurme.be of 09 348 30 20

Meebrengen: wandelschoenen en eventueel een vlinder- of insectenboek.

Natuurpunt Zuid Lede De Turfmeersen op zijn Zondags. Waar is de tijd dat zowat elke weide vol bloemen stond? In de Turfmeersen vind je nog dit rijk bloementapijt. Allerlei bijen, hommels en vlinders komen er nectar halen en vliegen van de ene bloem naar de andere. Ook in de Moerenloop, de kleine kreek in het midden van de Turfmeersen, valt er heel wat te beleven. We nemen enkele flinke scheppen uit het heldere water en tonen je wat er zoal in leeft.

De wandeling start aan de Terwestbrug, Moervaart te Moerbeke-Waas. Laarzen zijn noodzakelijk bij deze gratis wandeling. Na de wandeling kan er nagepraat worden in de schuur met frisdrank en het gekende natuurbier Gageleer. Afspraak: om 14u30 aan Terwestbrug te Moerbeke-Waas. Meer info: marcmar-

tens1953@hotmail.com/09/345 78 63

Vrijdag 14 juni

Natuurpunt Scousele en Ons Streven

Leren van elkaar

We gaan samen op stap om de fauna en flora van het Gelaagpark in Steendorp te determineren. We leren uit de kennis van elkaar.

Meenemen : loep, loepotje, eventueel flora, insecten-vogel- of vlindergids, verrekijker, nota's ... Afspraak om 19 uur Steendorp Kapelstraat 114 ter hoogte van de kruising met de baan naar de steenbakkerij Wienerberger. Einde rond 22u .

Indien regenachtig weer zeker laarzen gewenst.

Info : nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15 of Marc.Lamont@belgacom.net

zondag 16 juni

Natuurpunt Zuid-Waasland

INSECTENWANDELING DE VAAG

Voor mensen die in insecten geïnteresseerd zijn. Voor mensen die wat bij willen leren.

René Pletinck, een bekend plaatselijk insectenkenners, neemt ons mee in één van onze meest recente natuurreservaten De Vaag in Waasmunster.

De wandeling start om 14.00u op de parking van restaurant Roosenberg, Pattoterij 1 te Waasmunster. Einde voorzien rond 17.00u. Meebrengen: aangepaste kledij, loepjespotje (eventueel), insectengids.

Inschrijven is niet nodig, we zijn blij dat je er bij wil zijn !

Meer info: christelstrybos@hotmail.com 052 46 00 58

CVN Etbos, 14u30 Brug Zuidlede Moerbeke-Waas.

Andre.vanpeteghem@skynet.be

L

Natuurpunt Zuidlede Zomerwandeling aan het Etbos

André Van Peteghem gidst ons door dit prachtige natuurgebied waar de Zuidlede zich een weg zoekt tussen bossen en drassige weiden. Neem dus alvast je laarzen en verrekijker mee! Meer info: 09 346 64 68 andre.vanpeteghem@skynet.be

Vrijdag 21 juni

Natuurpunt Scousele Zonnewende :

nachtwandeling + nachtvlinderinventarisatie

We maken een mooie wandeling richting Fort.

Wanneer het donker genoeg is komen we terug ter plaatse en installeren we een nachtvlinderlichtval. Onder deskundige begeleiding bekijken we de nachtvlinders. Een speciale wereld zal voor u open gaan. Dit is een absolute aanrader.

Info meersman.dirk@skynet.be 0478 28 21 61

Afspraak om 21.30 uur. Gratis. Vertrek Groene wandeling Hollebeek 156 Temse

Ons Streven + Vzw Durme Insectenwandeling

We gaan samen op zoek naar de insecten in en rond de meersen van het Gelaagpark in Steendorp.
Vertrek: 19u, Oud gemeentehuis, Gelaagstraat, Steendorp. Contact: Kurt Jonckheere, kjon@yucm.be, 0473 32 80 09 of Jules Rotthier, julien.rotthier@telenet.be, 0475 96 73 29.

Zaterdag 22 juni

Natuurpunt Moervaart-Zuidlede

Midzomernacht in het Heidebos

Als je denkt dat er bij het vallen van de duisternis niets te beleven valt in dit reservaat overtuig dan uzelf van het tegendeel met deze gratis geleide sfeervolle avondwandeling doorheen het Heidebos. De ervaren conservators gidsen deze wandeling. Traditioneel keuvelen we in de boshut aan de open haard na over de opgedane ervaringen en waarnemingen. Gezelligheid troef met frisdrank, Gageleer(biostreekbier van Natuurpunt) en koffie. Vorig jaar werd door Natuurpunt Moervaart-Zuidlede een belangrijke aankoop van 16,5 Ha gerealiseerd waardoor het Heidebos, dat zich op de zandrug Maldegem/Stekene bevindt, werd verbonden met de Moervaartvallei. Het Heidebos is een Natuurgebied van Natuurpunt met een oppervlakte van 300 hectare dat zowel op grondgebied Wachtebeke als Moerbeke-Waas ligt. Wegwijzers op de baan(Kalve, Peene, Wachtebekesteenweg) tussen beide gemeenten tonen de weg. Afspraak om: 21u30 op parking 2 van het Heidebos. Meer info: gert.du.cheyne@telenet.be 09/345.83.33 danielheidebos@skynet.be tel: 09/356.91.18.

vzw Durme Op zoek naar vlinders in de Serskampse bossen i.s.m. Werkgroep Dagvlinders van de Vlaamse vereniging voor Entomologie
Vandaag trekken we naar de vallei van de Serskampse beek. Deze vallei, op het grondgebied van Serskamp, Wetteren en Smetlede, wordt gekenmerkt door uitgestrekte oude bossen, heiderelicten en een mozaïek van kleine landschapselementen. Het ideale biotoop voor onder andere dalkruid, muskuskruid, bosgeelster en de zeldzame kamsalamander. Maar ook op vlindervlak is het gebied een aanrader. Naast soorten zoals dagpauwoog, gehakkelde aurelia en icarusblauwtje, komen ook het koevinkje en de eikenpage voor in de bossen van Serskamp. Speciale aandacht gaat naar de kleine ijvogelvlinder die sinds 2000 zijn areaal uitbreidt in Vlaanderen. Zoek jij met ons mee? Afspraak: om 9 uur aan de kerk van Serskamp, deelgemeente van Wichelen.
Meebrengen: vlindergids, eventueel verrekijker.
Contact: Philippe Van de Velde, 0472 63 58 14.

Zondag 23 juni

Natuurpunt Zuid-Waasland en Waasland Noord
UITSTAP NATUURRESERVAAT "DE WESTHOEK"

Voor mensen die in de natuur aan de kust geïnteresseerd zijn! Marc Leten, dé expert en een boeiend vertel-

ler, zal ons die dag doorheen de Westhoekduinen gidsen. Unieke topnatuur met o.a. orchideeën, "de sahara" en grote grazers. We vertrekken om 8.00u stipt van op de parking van Syntra, Heimolenstraat te Sint-Niklaas. Terug rond 18.00u.

Tweede afspraakplaats : het station van Adinkerke. Daar proberen we elkaar te ontmoeten rond 9.30u. Van daar rijden we verder naar het natuurgebied.

Autodelen : We proberen, als goede natuurliefhebbers, zo veel mogelijk met elkaar mee te rijden.

Diegenen die meerijden betalen hiervoor 1 euro per 25km aan de chauffeur. Picknick meebrengen ! In-

schrijven : tomneels@telenet.be, 0485 61 80 35

Zaterdag 29 juni

VELT Den Bumpt Zwijndrecht

Daguitstap kruidenkwekerij in Ranst

Vertrek 9u30 sporthal Zwijndrecht. Info:032897000. Pas deelname na betaling op nr 83979337910114 van 10 euro. We bezoeken in Ranst een kruidenkwekerij die levert aan toprestaurants en daarna een bezoek aan een velt-tuin met gezamenlijk koken voor ons mid-dagmaal in Zoersel.

Vzw Durme en Stad Lokeren Molsbroekdag in het kader van het Molsbroekjaar 2013

Zie aankondiging elders. Meer info: 09 348 30 20

Natuurpunt Waasland Noord Open beheerswerk

"Bloemrijk hooiland zoekt hulp in huishouding". Jaarlijks doen we een beroep op vrijwilligers om onze natuur aantrekkelijk te houden. We maaien en hooien om jaarlijks aan de liefhebbers een mooi natuurlijk bloemenveld aan te bieden. We werken in het Rietmoer. Je hoeft geen voorkennis te hebben om mee de handen uit de mouwen te steken.

We komen samen om 13.30 u aan het Natuurhuis Panneweel Krekeldijk 2 te Meerdonk.

Meebrengen: werkhandschoenen, laarzen. Wij zorgen voor een passende verzekering. Info: Jan Dhollander 03 770 64 26 of jan@panneweel.be

Zondag 30 juni.

Natuurpunt Waasland Noord

Natuurwandeling Grote Geul te Kieldrecht.

Onder begeleiding van de conservator van de Grote Geule gaan we vandaag op namiddagwandeling.

De Grote Geule te Kieldrecht is een Europees Vogelrichtlijngebied dat een aantal zéér interessante broedvogels herbergt.

Meer info; Bram@panneweel.be of bel 0495 37 27 67

Natuurpunt Zuid-Waasland + CVN

Wandeling in de Daknamse meersen.

Afspraak aan de kerk van Daknam om 14u 30.

Info : gustaaf.lerno@skynet.be L

Zaterdag 6 juli

In het kader van **Van Saeftinghe tot Sigma.**

CVN, vzw Durme en Natuurpunt

Sigma-excursie in Lippenbroek (Hamme)

In het kader van het geactualiseerd Sigmaplan werd het Lippenbroek als overstromingsgebied ingericht. In maart 2003 werden de werken aangevat om het gebied, waar nog landbouwactiviteit was, om te vormen tot hoogwaardige natuur. Eerst moest de dijk rond het broek verhoogd en verstevigd worden tot Sigmahoogte. Zo kon het gebied gebruikt worden om bij hoge waterstand op de Schelde de piek van het getij af te toppen door het broek te laten onder lopen. Op die manier kunnen overstromingen in woon- en industriegebieden vermeden worden. Ondertussen is het 10 ha. grote binnendijkse gebied omgevormd tot een prachtig slikken- en schorrengebied, met een meerwaarde voor wandelaars, fietsers en natuurliefhebbers. Dit gebeurde door de gecontroleerde dagelijkse getijdenwerking. Via een nieuw gebouwde inwateringssluis is het mogelijk om een gecontroleerd gereduceerd tij van ongeveer 0.50 meter hoog in te stellen. De getijdenwerking werd opgestart in het voorjaar van 2006. Op deze manier draagt het Lippenbroek bij aan het biologisch herstel van het estuarium. In Europa zijn deze zoetwaterschorren, wegens hun zeldzaamheid, van het hoogste belang.

Voor kinderen (6 tot 12 jaar) wordt er een kinderactiviteit voorzien. Info: € 5,- (gratis voor kinderen t/m 12 jaar). Goede stapschoenen zijn een aanrader.

Afspraak: om 14u00 aan het veer van Driegoten te Hamme (Lippenbroek), Einde voorzien rond 17u00.

Contact: CVN, Yves Dumarey via yves.dumarey@c-v-n.be of 03 205 17 55.

Zondag 7 juli

CVN Molsbroek, 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren. Patrick.despiegeleir@b-holding.be *

Natuurpunt Zuid-Waasland Wandeling op de Durmedijk te Waasmunster. Op zoek naar rietzangers !!

Voor mensen die nog niet op vakantie vertrokken zijn en interesse hebben voor rietzangers zoals de kleine karekiet en andere!! Rietzangers zijn echte zomergasten, we kunnen ze regelmatig horen langs de boorden van Durme en Schelde. Misschien spotten we er ook de blauwborst !! We wandelen langs ons reservaat " De Rietsnijderij " te Waasmunster. De wandeling start om 9 u aan de brug van Waasmunster. Parkeergelegenheid over de brug van de Durme. Meebrengen: aangepaste kledij, verrekijker en evt. telescoop, vogelgids
Inschrijven is niet nodig, we zien je graag komen !
Info: Staf Lemo 03/772.43.06 gustaafl.lemo@skynet.be

Natuurhuis Panneweel, Derde Open Schuurdag Zomer in t Panneweel. Een namiddag vol activiteiten zoals kennis maken met de kleine landschapselementen in de

boomgaard of een wandeling met gids in de omgeving. Wil je rustig genieten op ons terras! je bent welkom.
Natuurhuis Panneweel, krekeldijk 2 te Meerdonk. De schuur is doorlopend geopend van 14 uur tot 17 uur.
Info: Bert 037770402 of info@panneweel.be

Zaterdag 13 juli

Insectenwerkgroep vzw Durme

Dagvlinders en andere insecten in de Viroin

We brengen een bezoek aan een van de hotspots van België : de vallei van de Viroin, Nismes en omgeving. Bekend voor zijn kalkgraslanden met zeldzame planten, dagvlinders en andere insecten. We bezoeken achtereenvolgens Roche a Lomme, Fondry des Chiens, verschillende Tiennes, ...

Let op : deze activiteit gaat enkel door bij mooi weer !
Afspraak: we vertrekken rond 7 uur vanuit de omgeving van Lokeren met carpool. Terugkomst voorzien rond 20 uur. Inschrijven is noodzakelijk bij Kurt Jonckheere, kjon@yucum.be, 0473 32 80 09. Ten laatste op woensdag 10 juli bij Kurt. Afhankelijk van de weervoorspellingen beslissen we op donderdag 11 of vrijdag 12 juli of de activiteit doorgaat.

Meebrengen : lunchpakket, stapschoenen, vlinder- en andere insectengidsen, eventueel fototoestel.

Prijs: We rijden in carpool en verdelen de kosten.

Zondag 14 juli

Vzw Durme Wandeling Landbouw en natuur

Met een gids van vzw Durme maak je een wandeling rond bioboerderij de Etboshoeve. Met eigen ogen kan je zien hoe landbouw en natuur respectvol kunnen samen gaan. De mensen van de Etboshoeve werken met wat de natuur hen biedt. En het resultaat is niet alleen voedsel dat gezond en puur van smaak is, maar ook minder schadelijke gevolgen voor het milieu en een enorme biodiversiteit. Afspraak: om 14 uur aan de Etboshoeve in Moerbeke-Waas, Etbos 3.

Meer info: Lou Roelandt, 0494 82 63 26.

Dinsdag 16 juli tem vrijdag 19 juli

Vzw Durme Vosjeskamp voor kinderen

Afspraak: in de voormiddag van 9 uur tot 12 uur en in de namiddag van 13.30 uur tot 16.30 uur, in bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, Lokeren.
Info: voor kinderen van 6 tot 12 jaar. De prijs is 22 euro voor leden van vzw Durme, 30 euro voor niet-leden. Inschrijven: marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20

foto Robbe De Groeve

Woensdag 17 juli

Natuurpunt Waasland Noord

Avondfietstocht naar het gebied van de Fondatie
 We hopen op een fijne warme zomeravond voor een ontspannende, sportieve fietstocht met aandacht voor natuurwaarden. We maken een fietslus van ± 40 km en dit voor zoveel langs bos-en veldwegen. Ons verste punt is het stiltegebied van de Fondatie te Sinaai. Daar zullen we even pauzeren. Start om 19.00 uur. aan het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk. We zijn terug rond 22.00 uur. Neer info: Hugo De Beuckeleer, mail hugo@panneweel.be of bel 0478 5 096 35

Vrijdag 19 juli

Natuurpunt Scousele en Ons Streven

Leren van elkaar

We gaan samen op stap om de fauna en flora van het Gelaagpark in Steendorp te determineren. We leren uit de kennis van elkaar.
 Meenemen : loupe, loupepotje, eventueel flora, insecten-vogel- of vlindergids, verrekijker, nota's ...
 Afspraak om 19 uur Steendorp Kapelstraat 114 ter hoogte van de kruising met de baan naar de steenbakkerij Wienerberger. Einde rond 22u . Indien regenachtig weer zeker laarzen gewenst. Info 0473 72 66 15 nine.vanhoyweghen@gmail.com of Marc.Lamont@belga-com.net

Zondag 28 juli

Natuurpunt Scousele

Begeleide vlinder- en insectenwandeling

Bij mooi weer kan het best warm zijn op Roomkouter-Zuid. Vlinders houden hiervan. Er zijn er dan ook heel wat te zien. Insecten verstoppen zich graag. Maar een geoefend oog vindt er heel wat ... Het terrein is hobbelig. Aangepast schoeisel gewenst.
 Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15.
 Afspraak om 14 uur. Steendorp aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat (kasseibaan t.h.v. het bushokje).

Natuurpunt Waasland Noord

Aan tafel bij Moeder Natuur.

Tijdens deze wandeltocht door het Stropersbos willen we jullie laten zien dat de natuur in feite één grote moestuin is, waaruit je tal van vergeten wilde groenten en kruiden kan oogsten. Wist je dat alleen al in West-Europa er zo'n 2500 soorten wilde planten groeien, waarvan één of meerdere delen eetbaar zijn? Denk bijvoorbeeld maar aan de Brandnetel, Paardebloem, Zevenblad, enz. Vele van deze erg lekkere en voedzame planten worden vaak onterecht als onkruid beschouwd. Onderweg leer je enkele van deze eetbare planten herkennen en krijg tips hoe deze in de keuken te bereiden.
 We verzamelen aan de ingang in de Trompstraat te Stekene, rechtover Gereedschappen Donckers. De wandeling start om 14.00 uur en duurt circa 3 uur. Aangezien we vooral in het zuidelijk begrazingsblok zullen vertoeven, zijn laarzen aangeraden. Meer info: Chris De Buyzer 0478 59 62 60 of mail Chris@panneweel.be

Zondag 4 augustus

CVN Molsbroek, 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren. Patrick.despiegeleir@b-holding.be *

Natuurpunt Waasland Noord

Vierde Open Schuudag.

Een nieuw natuurgebied en dat moet gevierd worden. Plechtige inhuldiging van ons recent aangekocht natuurgebied Het Sint-Jacobsmoer. Samen met onze gidsen wandelen we het nieuwe gebied in en maken kennis met de rijke natuur. Onze fondsenwerving loopt nog steeds verder. We rekenen op onze vrienden om de kosten van de aankoop te dekken! Stel jij ook jouw deeltje natuur veilig ?
 Verder kan je zoals gewoonlijk aan het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk terecht voor allerlei gezinsvriendelijke activiteiten. De schuur is doorlopend geopend van 14.00 tot 17.00 uur. Meer info bij Bert Raets: 03 777.04 02 of info@panneweel.be

Zaterdag 10 augustus

Natuurpunt Waasland Noord Open Beheerswerken
 Samen werken we vandaag met belangstellenden voor een rijkere natuur in het Steengelaag. Jaarlijks wordt het hooilandje gemaaid. Dit is nodig om een goede bodemgesteldheid te bekomen voor een weelderige plantengroei. Voor het afvoeren van het maaisel, wat manueel moet gebeuren, kunnen we alle hulp gebruiken. We komen samen om 13.30 uur aan de ingang van het Steengelaag aan de IJzerhandstraat in Stekene. Meebrengen: werkhandschoenen, stevige schoenen en bij nat weer laarzen Meer info: Marc Bogaerts 03 779 89 31 of mail Marc@panneweel.be

Zondag 11 augustus

Natuurpunt Waasland Noord

Insectenwandeling in het Steengelaag.

Nadat we gisteren gewerkt hebben kunnen we vandaag met het ganse gezin en onze vrienden ons werk van gisteren bekijken... Jaarlijks lokt deze activiteit heel wat deelnemers. Het is immers een ideale gelegenheid om kennis te maken met verschillende soorten insecten zoals zweefvliegen, vlinders en libellen. De deelnemers worden actief betrokken bij het herkennen en determineren van de insecten. Uiteraard wordt de wandeling begeleid door natuurgidsen en worden de gevangen insecten veilig in de natuur terug geplaatst.
 We komen samen om 14.00 uur aan het ontmoetingscentrum De Statie, Stadionstraat 113 te Stekene. Meer info:

Woensdag 14 augustus

vzw Durme Kinderworkshop: KUKELEKUNST!

Een beestige workshop over dieren in de kunst voor kinderen van 6 tot 12 jaar

Kunstwerken met tropische vissen, rondrennende kippen of dode vliegen? Ja, ze bestaan!

Heel wat hedendaagse kunstenaars maken kunstwerken waar dieren in voorkomen. We duiken in de wereld van de dierenkunst en zoeken antwoorden op verschillende vragen. Wat is kunst? Waarom maken kunstenaars zo'n gekke werken? En waarom is de kip van Koen Vanmechelen een kunstwerk? We leren kijken naar kunst en fantaseren er op los. Met al deze inspiratie in gedachten, gaan we zelf aan de slag! Stap voor stap maken de kinderen hun eigen kunstwerk. Zo ontdekken ze zelf hoe een kunstenaar aan het werk gaat!

Afspraak: om 13.45 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek. Meer info en inschrijven: marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Vrijdag 16 augustus

Natuurpunt Scousele en Ons Streven

Leren van elkaar

We gaan samen op stap om de fauna en flora van het Gelaagpark in Steendorp te determineren. We leren uit de kennis van elkaar.

Meenemen: loupe, loupepotje, eventueel flora, insectenvogel- of vlindergids, verrekijker, nota's ...

Afspraak om 19 uur Steendorp Kapelstraat 114 ter hoogte van de kruising met de baan naar de steenbakkerij Wienerberger. Einde rond 22u. Indien regenachtig weer zeker laarzen gewenst.

Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15 of Marc.Lamont@belgacom.net

Zaterdag 17 en zondag 18 augustus

Natuurpunt Waasland Noord Ambachtelijk Weekend

Het is weer zo ver, en deze keer hebben we de bezoekers heel veel te bieden...

Op 't Panneweel kan je kennis maken met de volgende ambachten en technieken: juwelen maken, manden vlechten, bijenteelt, fijnschilder, kantwerken, zeeldraaien, riet snijden, beeldhouwen, slaginstrumenten met vellen bespannen en het spinnen van wol.

Zoals steeds zijn gezinnen met kinderen welkom. Eén van onze vaste vrijwilligers heeft haar origami-stand. Daar kunnen kinderen zelf aan de slag. Er wordt geknutseld met natuurlijke materialen en de diverse technieken worden je graag getoond en uitgelegd. Er is onze vaste stand met lekkere pannenkoeken. Hou je meer van een bio-boterhammeke met zelfgemaakte geitenkaas, dan wordt dat voor jou met de glimlach geserveerd. Voor de animatie zorgt Gaston die regelmatig een stapellied brengt. Hij krijgt daarbij de hulp van een aantal van onze vrijwilligers, uiteraard in passende kledij.

Om in de sfeer van de 18 de eeuw te blijven thema van het ambachtelijk weekend, stellen we een levensgrote pop voor. Deze dame werd de voorbije maanden in mekaar geknutseld. Ons "Madame", met hoge pruik en bolle rokken, draagt uitsluitend natuurlijke materialen aangevuld met gerecycleerde kant en broderie.

In de hoogstamboomgaard, in de koele schaduw van de perenboom en de notelaar kan je terecht voor een drankje met een gezellige babbel. Waar: Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te Meerdonk. Een bezoek aan de stands is gratis en kan zowel op zaterdag als zondag doorlopend van 10.00 tot 18.00 uur. Meer info: Viviane, 03 707 02 65 of mail viviane@panneweel.be

Maandag 19 tot woensdag 21 augustus

Natuurpunt Zuid-Waasland

Kinderdriedaagse natuurbeleving voor kinderen van 8 tot 12 jaar. **Programma:** dagelijks van 9 tot 17 uur: maandag 19/8

Daknam om 9 u aan de Teerling, Daknamdorp, 89 B te 9160 Lokeren

voormiddag: kennismaking met de Daknamse meersen, scheppen in de poel op zoek naar waterdierpjes

namiddag: vlinders en libellen determineren in de meersen

dinsdag 20/8: Bezoekerscentrum Molsbroek om 9 u Molsbergenstraat, 1 te 9160 Lokeren een ganse dag.

woensdag 21/8: met de trein naar Oudenaarde, bus naar Ename. Voormiddag Bezoek aan het Provinciaal museum

namiddag: Het Enamebos op kindermaat! Vertrek te Lokeren rond 9 u.

De kinderen brengen iedere dag hun picknick mee voor 's middags. Wij zorgen voor een drankje!

Meer info bij: Staf Lerno: tel 03.772.43.06 of GSM 0495.49.13.91 of Liliane Verbeke tel: 03.771.17.43

Zaterdag 24 augustus

Vzw Durme + Ons Streven + CVN

Uitstap naar **Verdronken Land Van Saeftinghe**

In het Kader van het project 'Van Saeftinghe tot Sigma' Het land van Saeftinghe is met zijn 3.200 hectare een van de grootste en belangrijkste schorgebieden van Nederland. Een indrukwekkend landschap dat bovendien een paradijs is voor vogels en planten. De Westerschelde is een menggebied van zeewater en rivierwater. Het water is dus brak. Met een gids gaan we op stap doorheen dit uitgestrekte brakwatergebied en maken we kennis met het Zeeuwe oerland: uitgestrekte slikken, platen en schorren, doorsneden met geulen.

In de namiddag brengen we een bezoek aan de Hedwige-Prosperpolder. Deze polders aan beide zijden van de grens tussen België en Nederland worden ontpolderd en teruggegeven aan de natuur. Zo kan het getij twee keer per dag vrij het gebied in- en uitstromen. We worden ontthaald in de 'infokeet' met een filmpje over het sigmaplan en een korte uiteenzetting. Nadien brengen we kort nog

even een bezoek op het terrein. Zonder meer een unieke uitstap! Afspraak: om 8.30 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren (parkeren kan langs de knotwilgenrij) of om 9 uur in Marc's Friets-hop in Tielrode, Burg. A. Heymanstraat t.h.v. kruising met kerkstraat [parkeren kan op de parking van de sporthal]. Einde voorziën tegen 18 uur. Prijs: 5 euro! In de prijs is inbegrepen: busvervoer, bezoek aan het bezoekerscentrum en wandeling met gids in Saeftinghe.

Aantal inschrijvingen is beperkt tot 25. Vanwege de zwaarte van het terrein zijn kinderen onder de 10 jaar niet toegelaten en wordt zwangere vrouwen en hartpatiënten afgeraden deel te nemen aan de geleide wandeling in het natuurgebied. Meebrengen: laarzen of wandelschoenen die vuil mogen worden, picknick en reservekleden. Je trekt best oude kleren aan en neemt reservekleden en schoenen mee voor op de bus.

Inschrijven en info: verplicht bij Leen De Laender vóór 1 juli via leen.delaender@vzwdurme.be of 09 348 30 20

Zondag 1 september

CVN Molsbroek, 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren. Patrick.despiegeleir@b-holding.be *

Vrijdagen 6 en 20 september en zaterdag 19 oktober

vzw Durme Spinnencursus

Spinnen zijn de schrik van vele huismoeders. Het spreekwoord zegt: 'Onbekend maakt onbemind.' Daarom nodigen we iedereen uit om samen met spinnenexpert Bryan Goethals, tijdens twee theorielessen en een excursie, deze wonderde diertjes te ontdekken.

De eerste theorieles op 6 september bestaat uit een algemene kennismaking met dode en levende dieren. De lichaamsbouw, voortplanting, verwantschap en natuurlijk ook de schrik voor spinnen komen aan bod. Tijdens de tweede theorieles op vrijdag 20 september gaan we dieper in op de verschillende families en soorten spinnen die bij ons voorkomen. Wist je dat het web al veel verklapt over welk soort spin erin woont? Tot slot trekken we op zaterdag 19 oktober het veld in en ontmoeten we de diertjes in levende lijve.

Afspraak: voor de theorielessen om 20 uur in bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, Lokeren. Inschrijven: door Leen De Laender te contacteren via leen.delaender@vzwdurme.be of 09 348 30 20 en na bevestiging 30 euro voor leden en 37 euro voor niet-leden te storten op BE52 0012 2999 0009 van vzw Durme met mededeling van 'naam - spinnencursus'. Info: lesmateriaal is inbegrepen in de prijs. Voor de excursie op zaterdag 19 oktober wordt afgesproken tijdens de tweede theorieles. Lesgever: Bryan Goethals. Auteur van het boek 'Een spin als huisgenoot'.

Zaterdag 7 en zondag 8 september

Natuurpunt Noord tweedehands boekenmarkt. Zie ook verder.

Zaterdag 7 september

Werkgroep VVE Dagvlinders

Samenkomst Dagvlinderwerkgroep

Geboeid door dagvlinders? Dan kan je deze activiteit van de dagvlinderwerkgroep onder de koepel van de VVE zeker niet missen!

Meer info volgt. www.phegea.org

Afspraak: 13.45 uur in bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 in Lokeren.

Inschrijven en info: graag een mailtje naar [sylvain.cuve-lier\[at\]telenet.be](mailto:sylvain.cuve-lier[at]telenet.be) om je in te schrijven.

Zondag 8 september

Hortus ter Saksen Natuurtocht Eupen: stuwmeer, bos en Hoge Venen, deels GR 15.

We stappen over de Weertalsperre, volgen het stuwmeer en de grillige vallei van de Getzbach in het Hertogengewald. We gaan rondom het veen van Kutenhart. De valleien van de Eschbach en de Weser (Vesder) brengen ons terug naar het stuwmeer.

Afspraak : 9.30 uur op de parking van de stuwdam van Eupen (vanuit Eupen: N67A, Langesthal, over de stuwmeer). Inschrijven bij Marc T 0494 12 86 81 of marc.castelyns@scarlet.be

Zondag 15 september

Natuurpunt Scousele

Wandeling rond het Fort van Steendorp

De wandeling wordt begeleid door een CVN natuurgids en is gratis. Je hoeft niet in te schrijven. Het is zo dichtbij en waarschijnlijk ben je er nog nooit geweest. De combinatie tussen de restanten van het Fort en de natuur die er ongehinderd zijn gang mag gaan is uitermate boeiend. Stapschoenen en indien regenachtig weer laarzen gewenst Afspraak om 14 uur. Steendorp aan de hoofdingang van het Fort, Kapelstraat (kasseibaan t.h.v. het bushokje). Einde rond 16u30. Info nine.vanhoyweghen@gmail.com 0473 72 66 15

Maandag 16 september

Vzw Durme In het kader van het Molsbroekjaar 2013 : vier lezingen over de diverse facetten van het natuurreservaat Historisch Molsbroekerfgoed: sporen van de mens door de eeuwen heen door A. Verstraeten, conservator Molsbroek. Om 20 uur. Info 09 348 30 20

Zondag 22 september

CVN Etbos, 14u30 Brug Zuidlede Moerbeke-Waas, andre.vanpeteghem@skynet.be. L

Paddenstoelenwandeling, 14u00 Heidekapel, Waasmunster, jeanpauldebeleyr@ond.vlaanderen.be

Maandag 23 september

Vzw Durme In het kader van het Molsbroekjaar 2013 : vier lezingen over de diverse facetten van het natuurre-

servaat Natuurtypes in het Molsbroek en hun plantenrijkdom door K. Scheldeman, bio-ingenieur en coördinator Reservatenwerking vzw Durme
Om 20 uur. Info 09 348 30 20

Maandag 30 september

Vzw Durme In het kader van het Molsbroekjaar 2013 : vier lezingen over de diverse facetten van het natuurservaat Vogels, parels in het natuurlijk erfgoed van het Molsbroek door J. Everaert, wetenschappelijk medewerker van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om 20 uur. Info 09 348 30 20 k

Zaterdag 5 oktober

Ons Streven dagtocht

Vertrek: 8.45u Tielrode-Hamme-Waasmunster.
Gedetailleerde programma volgt in volgende uitgave. Maar reserveer de datum al.

Ons Streven ZOMERZOEKTOCHT

Vanaf 1 mei tot en met 30 september ZOMERZOEKTOCHT 'Met man en macht... tot uw dienst' van milieuwergroep 'Ons Streven' in samenwerking met het Gemeentebestuur van Temse en toerisme Temse.

Deze zoektocht start bij het gemeentehuis van Temse. In het voorjaar van 2013 schitterde het in de populaire TV-serie "Met man en macht" als gemeentehuis van Ransegem. Gedurende deze TV-reeks maakten we kennis met de dorpspolitiek in deze fictieve gemeente. Omdat Temse het decor vormde voor dit ludieke TV-programma en omdat in 2013 een nieuwe legislatuur van start ging, leek het ons een unieke gelegenheid om met deze zomerzoektocht de verschillende locaties van "Met man en macht" te ontdekken en tevens kennis te maken met de gemeentediensten.

Je zult merken dat de gemeente echt ten dienste staat van jou. Het pallet van gemeentediensten is zeer uitgebreid en ze helpen je bij vrijwel elk facet van je leven. We hopen dat je aangenaam verrast wordt door de enorme veelzijdigheid van de gemeente. Met deze zomerzoektocht trachten we je andermaal te overtuigen dat het goed wonen is : zowel in Ransegem als in onze gemeente.

De zoektochtboekjes zijn tot 29 september gratis te verkrijgen :

- In café 't Veer, Sint-Jozefstraat 35 te Tielrode,
- bij milieuwergroep Ons Streven vzw, p/a Gert Hooftman, Bettehemstraat 40 te Tielrode (tel 03 711 16 83), gert.hooftman@hotmail.be
- via de website van de Milieuwergroep www.onsstreven.be
- in het Toeristisch Infokantoor, Markt 1, Temse.

VAN SAEFTINGHE TOT SIGMA

CVN , Natuurpunt Educatie, vzw Durme en de Minaraad Stad Temse.

Het klimaat verandert, ook bij ons. In het Scheldeland is water daarbij de grote uitdaging. Hoe gaan we in de toekomst om met wateroverlast, watertekort en verzilting? Het Sigmaproject biedt hierin een oplossing. Door de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden en de versteviging van dijken wil men de Scheldevallei beschermen tegen overstromingen en nieuwe kansen bieden voor de natuur.

Wil je meer weten over klimaatverandering in het Scheldeland? Benieuwd wat er in jouw buurt verandert? Vijf lezingen en vier excursies maken van klimaatverandering en waterbeheer een 'dicht-bij-mijn-bed'-verhaal. Tijdens deze uitstappen maak je op het terrein kennis met het nieuwe Scheldebeheer. Ook kinderen zijn welkom. Bij elke excursie is er een aangepaste wandeling of activiteit voorzien voor kinderen tussen 6 en 12 jaar (met uitzondering van de excursie op 24 augustus).

4 excursies in het Scheldeland:

- Bergenmeerssen in Wichelen: zaterdag 25 mei
- Het Lippenbroek in Hamme: zaterdag 6 jul
- Het verdronken land van Saeftinghe: zaterdag 24 augustus
- Polder in Kruibekke-Bazel-Rupelmonde: zaterdag 12 oktober

5 infoavonden met telkens 2 lezingen over uiteenlopende aspecten van klimaatverandering en waterbeheer

- Locatie: Feestzaal Gemeentehuis, Markt 1, 9140 Temse
- Datum: donderdagen 13/06 - 26/09 - 24/10 - 21/11 - 05/12
- Start lezingen om 20u00

Wij houden de deelnameprijs zo laag mogelijk: 2 euro per avond voor de lezingen en 5 euro per excursie (ter plaatse te betalen). Gratis voor kinderen tot 12 jaar. Inschrijven en vooraf betalen is alleen nodig voor de bus-tocht met wandelmomenten op zaterdag 24 augustus naar Het verdronken land van Saeftinghe.

Van Saeftinghe tot Sigma organiseert CVN samen met Natuurpunt Educatie, vzw Durme en de Minaraad Stad Temse.

Dit project wordt gerealiseerd en gefinancierd in het kader van het Plattelandsproject Scheldelandschap VLM, in opdracht van de Vlaamse regering. Dit project kadert tevens in het Interreg project 'Neem de mensen mee' en wordt gerealiseerd met de steun van de provincies Zeeland (NI), Oost- en West-Vlaanderen (B), Euregio Scheldemond, Interreg Vlaanderen Nederland en Europa.

Molsbroekdag

Zaterdag 29 juni

- 14 tot 16.30 uur Feest in de natuur met o.a. **kinderanimatie**, genieten van een drankje op het terras, chillen in het hangmattenbosje, gedichtenboom,...
- Unieke tocht met **elektrische bootjes op de Durmearm**. Doorlopend vertrek op de dijk in de omgeving van de brug aan de Oudebruglaan. **Fotozocht** voor jong en oud.
- 14.30 uur Opening tentoonstelling 'Natuur-kunsten' van basisschool de Tovertuin.
- 15.30 uur Start **gezinswandeling 'Patjoepelke'**. Op voorhand inschrijven via marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.
- 17 uur Slotevent – Dansen onder de **Rozenhoed**.

Locatie: **bezoekerscentrum Molsbroek** en omgeving, Molsbergenstraat 1 in Lokeren.

Info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

www.vzwdurme.be

In samenwerking met Velt Reinaert, muziekschool Ozma en Vlaamse Cultuurkring Lokeren.

Velt-ecotuindagen 1 & 2 juni 2013!

www.velt.be

Meer dan honderd ecodurvers bieden je tijdens de Velt-ecotuindagen de kans om de geheimen van hun moestuin, siertuin of boomgaard te ontdekken. Laat je inspireren en informeer je over een plenterre, gezonde manier van tuinieren. De Velt-ecotuindagen vinden plaats op zaterdag 1 en zondag 2 juni 2013 op meer dan honderd locaties in Vlaanderen en Nederland. Openingsuren variëren van tuin tot tuin. Meer informatie vind je op www.velt.be.

BoekenMarkt

7 & 8 september 2013
natuurhuis Panneweel
10u00 - 17u00

natuurhuis Panneweel
Krekeldijk 2 - Meerdonk
info@panneweel.be
www.panneweel.be

natuurpunt Waasland-Noord

verenigingswoordelijke uitgever: Marin Rogiers - Boorte 24 - 9190 Stekene

PADDENOVERZET 2013 STEENDORP- TEMSE

In Temse werden opnieuw amfibieën overgezet op maar liefst 4 verschillende locaties: Kerkstraat, Scouselestraat, Smesstraat & Hollebeek - Schausel-hoekstraat.

Immers verplaatsen deze dieren zich bij het aanbren van de lente van hun land- naar hun waterbiotoop, waarbij ze dikwijls drukke straten moeten oversteken. In de loop van de maand februari werden daarom door de gemeente Temse, groene schermen geplaatst langs de kant van de weg om zo te verhinderen dat ze ongehinderd de straat op kunnen. Maar liefst een vijftigtal vrijwilligers controleerden tot half april elke ochtend en avond de emmers langsheen de netten en zetten veilig de diertjes de weg over. Ondanks de barre en lange winter, konden op de meeste locaties toch nog grote aantallen overgezet worden. Dankzij deze inzet bleven het aantal slachtoffers zeer beperkt en konden zo meer dan 3000 amfibieën heelhuids hun weg naar hun voortplantingspoel vinden. Een uniek samenwerkingsproject tussen de gemeente Temse, natuurpunt Scousele en de vele vrijwilligers, dat al menige jaren zijn doeltreffendheid

Natuurpunt Scousele

NOG GEZOCHT tweedehands boeken, CD's, platen, stripverhalen

Je kan altijd terecht op volgende adressen :
Jan Dhollander Bergstr 25 De Klinge 037706426
Sylvain Lockefer Beekstr 99 Vrasene 037755037
Et. Van Den Hende Bergmolenstr. 52 Melsele 037752770.
Paul MarisZandstraat 146 Haasdonk 037551585

Openingsuren van het secretariaat van **ABLO**ovzw:

ablo.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u
Dinsdag: tussen 14u en 18u
woensdag: tussen 14u en 18u
Donderdag tussen 14u en 18u
Vrijdag tussen 14u en 17u
Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren van het secretariaat van
't groene wasland:
groene.waasland@gmail.com of 03/775 1931

Maandag tussen 14u en 18u
Dinsdag tussen 14u en 18u
Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

Natuurpunt Scousele

POELENONDERZOEK TEMSE – STEENDORP mei - juni

We gaan kijken wat er leeft in onze poelen. Wil je graag mee op pad neem dan contact op met
Nine Van Hoyweghen 0473 72 66 15 nine.vanhoyweghen@gmail.com. Je wordt verwittigd wanneer we er op uit trekken. Deze activiteit is zeker ook voor kinderen zeer aangenaam.

BARBIERPOLDER GROOT-KRUIBEKE

Gratis werfwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiërgidsen. Meer info op www.barbiërgidsen.be/index.php/maandelijkse-werfwandelingen

NATUURPUNT SCOUSELE POELONDERZOEK APRIL

Er werd ons verteld dat er in Temse kamsalamander te vinden was. Deze salamander is vrij zeldzaam in Vlaanderen.

Onze eerste tocht was meteen raak. Na 3 jaar poelenonderzoek hebben we hem gevonden : de kamsalamander.

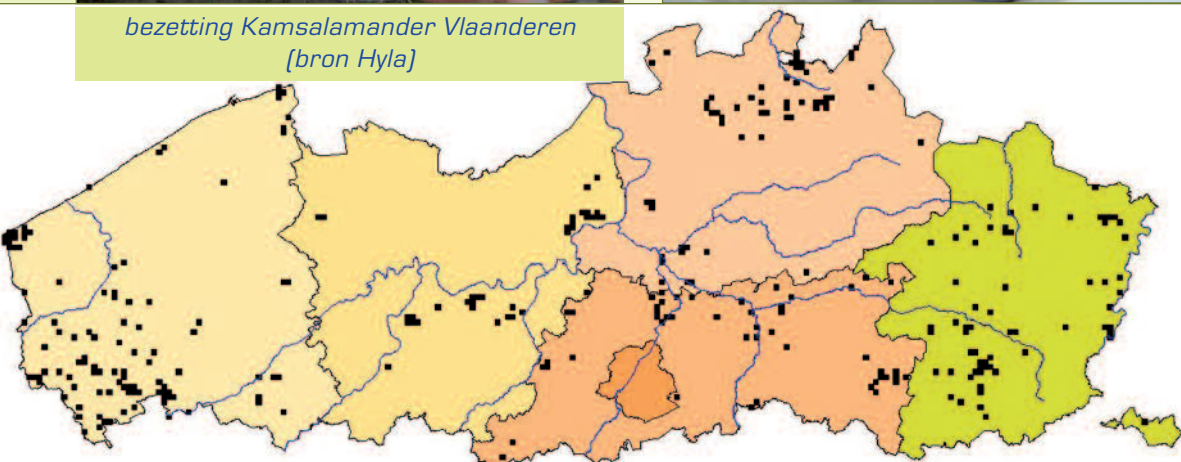
Het was dan toch geen fabeltje.

Onze poel was er één uit de duizend : We hadden 8 fuiken uitgezet : 31 keer kamsalamander en 80 kleine watersalamanders!

De bijgevoegde foto's spreken boekdelen.

bezetting Kamsalamander Vlaanderen
(bron Hyla)

mander :

Man

Rug : donker met witte stippen,

Buik : geel tot oranje rood, met of zonder zwarte vlekken, soms volledig zwart

Staart : zilverkleurige lengteband

Keel : donker + grijs en witte stippels

Cloaca : zwart

Kam : scherp getand gescheiden van de staartkam.

Lente : max 14 cm

Vrouw

Rug : donker met witte stippen

Buik : geel tot oranje rood met of zonder zwarte vlekken, soms volledig zwart

Staart : geen zilverkleurige lengteband geen staartkam

Keel : donker , grijs en witte spikkels

Cloaca : oranje

Kam : geen

Lengte : max 17cm

Larven : eind juni.

Is een predator, zelf voor eigen soort!

communicatie, hekelt hij het gebrek aan transparantie en burgerparticipatie, informeert hij over alternatieven, roept hij op tot actie.

Manu Claeys is voorzitter van stRaten-generaal. Samen met de actiegroep Ademloos kreeg stRatengeneraal in 2010 de Prijs voor de Democratie. De auteur is een gelauwerd essayist.

'Een boeiende saga over de Oosterweelverbinding én een praktijkboek over burgerparticipatie' (De Wakkere Burger)

'Is er iemand die meer weet van het dossier Oosterweelverbinding dan Manu Claeys? We durven dat te betwijfelen. Zeker nu we zijn boek Stilstand hebben gelezen.' (Het Laatste Nieuws)

'Sla dit boek ergens in het midden open, lees en hap meteen naar adem, en dan niet louter vanwege het fijn stof dat deze regio de meest vervuilde in heel Europa maakt, maar ook vanwege de blik die het gunt op hoe betweterbestuur werkt als het over dure belangen gaat.' (Jeroen Olyslaegers in De Morgen)

Manu Claeys

Op 19 december 2005 tekende de actiegroep stRaten-generaal officieel bezwaar aan tegen een nieuwe snelweg door de stad Antwerpen en legde meteen ook een alternatief voor. Het was het begin van een lange strijd tegen het grootste geplande infrastructuurproject ooit in België: de Oosterweelverbinding. Mobiliteitsexperts, milieudeskundigen, dokters, bedrijfsleiders, bewonersgroepen, planologen en stadsbrede bewegingen sloten zich aan bij het protest.

Uitgemeten op tijdsverloop, media-aandacht en politieke commotie werd dit 's lands grootste burgerstrijd van de voorbije jaren. Tegelijk werd het Oosterweeldossier het grootste bestuurlijke debacle ooit van een Vlaamse regering. Partijbelangen, machtspolitiek en parallelle besluitvorming creëerden gaandeweg een zwart gat, dat elk streven naar nuchtere beleidsvoering en uiteindelijk het vinden van valabele oplossingen opslokte.

In Stilstand brengt Claeys zijn meest cruciale teksten over de kwestie samen in een uniek logboek. Als een Grieks koor becommentarieert hij in real time de gebeurtenissen, reageert hij op politieke

Het kersverse boek 'Opgelicht' van Tom De Meester is een onthutsend verhaal over wurgprijzen, machtsmisbruik en manipulatie. Over spotgoedkope energie uit kerncentrales waar wij ons blauw aan betalen, over groengewassen vuile stroom, en over jaarrekeningen die lezen als een handboek 'belastingontduiking voor dummies'. Als de vrije markt faalt, moeten we energie dan niet terug in eigen handen nemen? Een oproep tot verandering. Het is tenslotte jouw energie!

ABLLO vzw

VELDPROEF IN WETTEREN TOONT DE KRACHT VAN BIOLOGISCHE AARDAPPELEN

Door *BioForum Vlaanderen*

Zopas werden de resultaten bekend gemaakt van het onderzoek naar de resistentie van een selectie van aardappelen tegen de schimmelziekte, *Phytophthora infestans*. **Dit onderzoek toont aan dat rassen die geteeld worden in de biologische sector, resistent zijn tegen de ziekte. Het onderzoek toont ook aan dat genetisch gewijzigde planten, voorzien van een resistent gen afkomstig uit de biologische rassen, ook overleefden.**

Onderzoek naar resistentie van een ras is echter niet voldoende. Deze *phytophthora* kon zich maar ontwikkelen tot een superpathogeen door eenzijdige industriële landbouwpraktijken. Daarom is het nodig dat de overheid voluit kiest voor onderzoek naar innovatieve landbouwpraktijken die rekening houden met de ecologische weerbaarheid van Vlaanderen.

In het onderzoek werden een aantal rassen blootgesteld aan de inmiddels beruchte ziekte. Het gangbaar gebruikte bintje, dat zwak is en enkel kan overleven met 20 sporeidosissen per seizoen, beweek al gauw. Een aantal aardappellrassen in dit on-

derzoek bleken wel veerkrachtig genoeg om besmetting met de ziekte te overleven: de Bionica aardappel, de Toluca en Sarpo Mira. Allemaal rassen die in de biologische teelt zorgvuldig en gedurende meer dan 40 jaar geselecteerd werden op robuustheid en smaak.

De onderzoekers testten ook een aantal genetisch gemodificeerde rassen ontwikkeld om resistent te zijn. In een labo kregen deze aardappelen een vreemd gen ingeplant. Dankzij dit gen werden ook zij resistent.

Waar kwamen die gebruikte resistente genen vandaan? De Vlaamse onderzoekers kregen de aardappelen van de universiteit van Wageningen. De Nederlandse onderzoekers op hun beurt ontwikkelden de resistente genen niet zelf. Ze onderzochten welke rassen het best bestand zijn tegen de ziekte en kwamen uit bij biologisch geteelde aardappelen. Vervolgens identificeerden ze de betrokken genen van die bio-aardappelen en brachten die genen in in de 'gangbare' aardappelen. Het veelbesproken onderzoek toont dus aan dat de langzame 'klassieke' veredeling uitermate succesvol was.

De biologische robuuste, veredelde rassen zijn echter tafelaardappelen en niet helemaal geschikt om te telen voor de grote verwerkende aardappelinindustrie. De ambitie van de onderzoekers is aardappelen met resistente genen ontwikkelen, die wel

geschikt zijn voor grootschalige verwerking. Op zich niets mis met dit streven. De mogelijke toepassingen van het onderzoek baren heel wat onderzoekers en landbouwers echter grote zorgen.

Waarom? Vraag je even af waarom de phytophthora infestans zo succesvol geworden is. De phytophthora infestans is een zogenaamd superpathogeen, een virulente ziekte. Zo'n ziekte is in staat om zich aan te passen aan natuurlijke afweersystemen van planten en deze te doorbreken. Dergelijke superpathogenen kunnen maar ontstaan in een landbouw gebaseerd op monoculturen. Een landbouwsysteem dat bouwt op massaal en grootschalig gebruik van pesticiden. Een landbouwsysteem dat haar omgeving als vijandig en te bestrijden beschouwt. De bodem wordt gezien als een 'dood' complex dat moet bemest met mineralen. Alle ongewenst leven wordt met onkruidodders of schimmeldodders vernietigd. In zo'n omgeving kan een superpathogeen zich volop ontwikkelen en aanpassen aan resistentiegenen. Het is dus niet ondenkbaar dat wanneer de resistentiegenen van de robuuste rassen massaal worden ingezet in een dergelijk industrieel landbouwsysteem, de phytophthora in staat zal zijn om deze resistentie te doorbreken. En dat betekent dat de rassen die met zorg en doorheen jaren werden geselecteerd, niet langer resistent zullen zijn tegen het superpathogeen.

Is het onterecht dat wetenschap zoekt naar weerbaarheid tegen ziekte? Uiteraard niet. Maar dergelijk onderzoek hoort zich niet te beperken tot het gewas, maar te starten bij de bodem. Herinner je uit de biologieles hoe rijke humus de basis vormt van het bos. Deze rijke bodem wordt langzaam gevormd door neerdwarrelende bladeren die tot voedsel dienen van allerlei kleine dieren zoals

regenwormen en springstaartjes, micro-organismen en schimmels. Door een langzaam rijpingsproces ontstaat een rijke kruimelige structuur. Dankzij het samenspel met het levende ecosysteem van de bodem kan de plant zich voeden en maakt ze zich weerbaar tegen ziektes. Deze complexe bodemstructuur met haar voedende én helende eigenschappen, kan ook toegepast worden in de landbouw. Al heel wat onderzoekinstellingen en vooral landbouwers hebben dit met succes uitgetest.

Om deze ecologische aanpak van landbouw succesvol te maken, is verder onderzoek nodig. Het vraagt veel kennis en experimenteel onderzoek om ecologische voorwaarden te creëren voor een duurzame landbouw. Onderzoek vraagt tijd en middelen en dus keuzes over de besteding van schaarse budgetten.

Onze overheid heeft al te kennen gegeven dat ze het belang onderkent van onderzoek naar ecologische en biologische landbouwpraktijken. Zo heeft de minister van landbouw ook een strategisch plan uitgewerkt, samen met Boerenbond, BioForum Vlaanderen en andere partners om biologische landbouw te stimuleren. **Dat is positief.** Het is begrijpelijk dat het beleid verschillende acties onderneemt. **Maar in dit dossier riskeert het beleid grondig inconsistent te worden en haar eigen beleid pro bio te ondermijnen.**

Indien Vlaanderen koploper wil worden op vlak van innovatieve landbouw die inspeelt op ecologische rijkdom, dient Vlaanderen drastisch meer te investeren in agro-ecologisch onderzoek.

<http://www.bioforumvlaanderen.be>

ABLLO vzw

VERSLAG KRIEBELDIERTJESCURSUS IN BEZOEKERSCENTRUM MOLSBROEK

Van 3 tot 5 april vond in en rond bezoekerscentrum Molsbroek in Lokeren 'De Kriebeldiertjescursus' plaats. Tweeëndertig jonge speurneuzen tussen 6 en

12 jaar verdiepten zich 3 dagen in de wondere wereld van insecten, slakken, wormen en spinnen. Via hun verslag laten we jou graag meegenieten van deze leuke en kriebelende kindercursus.

Dag 1

Met veel enthousiasme stonden we klaar bij het begin van de cursus. Na een kennismakingsspelletje met spinnendraad (die, oeps, bijna in het water van het Molsbroek viel), hadden we een klein beetje les over de bouw van kriebeldiertjes. Insecten bestaan steeds uit 3 delen en hebben 6 poten. Spinnen hebben 8 poten en dan heb je ook nog dieren zoals duizend- en miljoenpoten met superveel poten en zelfs diertjes zonder poten zoals een worm. Best grappig! We kre-

gen een 'Klein kriebeldieren boekje' van de gids boordevol informatie over kriebeldiertjes. In dit boekje stonden ook lege 'identiteitskaarten' voor kriebeldiertjes om in te vullen.

Daarna trokken we op safari in Kriebelmania, de insectentuin naast bezoekerscentrum Molsbroek. Als echte detectives gingen we tussen het gras en onder hout op zoek naar kriebeldiertjes en bekeken die dan met een loupepotje. Mini-springstaartjes, mieren, super veel pissebedden, kleine spinnetjes kevers, duizendpoten, ... Ongelooflijk wat je allemaal kan vinden! Daarna maakten we bodemvallen door een bokaal in de grond te graven en maakten we een soort bananabier dat we aan de bomen smeerden. Benieuwd welke diertjes we morgen zullen vinden...

Dag 2

Waw, er zat heel wat in onze bodemvallen: pissebedden, duizendpoten, gekke kevertjes en ook verschillende keverlarven. Daarna trokken we ons terug in het klaslokaal dat voor de gelegenheid was omgebouwd tot een heus knutselatelier. Verf, penselen, kleurpotloden, lijm, stokjes in allerlei kleuren, wiebelogjes, ... Met veel fantasie knutselden we ons lievelingsinsect! Een bijtje uit een petfles, een libel uit een wasknijper of een hele verzameling lieveheersbeestjes uit halve okkernoten. Een gekke bende bij elkaar!

Dag 3

Het was alweer de laatste dag van de cursus! We deden nog een laatste safari in de insectentuin, deze keer met een grote zaklamp. Cool, diep in de gaatjes in het hout zaten twee wespen die ons met grote ogen aankeken. In een ander gaatje zat een bijtje verstopt met heel veel haar op zijn gezicht. Toen we daarna terugkwamen in het klaslokaal, was het toch even schrikken. De tafel was mooi gedekt en her en

der stonden ook potten met levende spinnen, pissebedden en slakken. Eikes, we gingen toch geen insecten eten zeker?! Hihi. Het was eigenlijk maar een grapje, we aten insecten die gemaakt waren van koekjes, smarties en zoute stokjes. Maar... voor wie wou, waren er ook chocoladekoekjes met echte wormpjes! Best lekker hoor, het smaakte naar nootjes maar dan zonder pootjes.

Daarna kwam er een insectenspecialist, Raf Windey. Hij had verschillende bakken mee met supergekke insecten uit verre landen. Echt zot wat hij allemaal mee had: supergrote vlinders in alle kleuren, kevers zo groot als een hand maar ook hele kleintjes die je bijna niet kon zien. Amai, het waren bijna juweeltjes met pootjes en antennen. In geen tijd was het klaslokaal omgebouwd tot een echt museum.

Toen haalde Raf zijn pronkstuk boven: een levende vogelspin van wel 30 jaar oud! Brrr, hij zag er wel wat eng uit zo met al dat haar en die poten! Maar de levende spin was net zo zacht als de grote knuffel van een spin die Raf ook meehad. We mochten op het einde de spin ook op ons hand zetten, echt supercool! Het prikte een klein beetje, maar voor de rest voel je er niet zo veel van. Ook de mama's en de papa's durfden de spin op hun hand zetten! Toen was het jammer genoeg tijd om naar huis te gaan. Jammer, dat de kriebeldiertjescursus zo snel gedaan was!

Meer foto's en info vind je op: www.vzwdurme.be

DE HAASDONKSE BERG- STRAAT IS TOCH NOG NIET DE FIETS-“HEMEL”

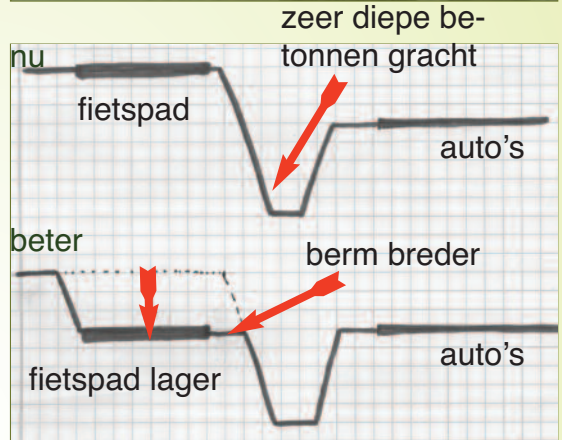
De Bergstraat te Haasdonk was jarenlang één van de meest onveilige wegen van Vlaanderen om te fietsen en dit langs een hoofdweg naar een aansluitingscomplex voor de E17. Dat is nu veranderd! Er ligt een geheel nieuwe infrastructuur. En globaal is de veiligheid enorm verbeterd. *Van het ene uiterste naar het andere.*

Maar toch. Heel wat mensen hebben vraagtekens bij de aanleg. *“Daar fietsen is op sommige plaatsen ook nu nog levensgevaarlijk”*. Het fietspad is wel afgescheiden aangelegd, maar door de aanwezigheid van een **diepe betonnen gracht**, die vlak naast het fietspad ligt, heeft die veiligheid een serieuze knauw gekregen. Wie daar in de gracht terecht komt, passeert langs het ziekenhuis of op het kerkhof.

En dat had men kunnen vermijden!

Nu glooit het pad mee op en neer met de akkers. Als men het fietspad even hoog had gelegd als de rijbaan voor auto's, dus niet meeglooiend, en meer ruimte had voorzien tussen fietspad en gracht, dan zou het gevaar om in de gracht terecht te komen kleiner zijn en de eventuele val minder diep.

Waarom komt zo'n foute aanleg nog voor?

**Kan men dan echt niet zo'n infrastructuur in-
eens goed plannen en aanleggen??**

de smartphone de wagen van hun burens te boeken: “Een stadswagen om even boodschappen te doen, een busje om wat spullen te verhuizen of een carbio om te genieten van die eerste zomerdagen?”

Als wij iets verder doorlezen blijkt dat ook op bedrijfsvlak hier een vernieuwende aanpak wordt gehanteerd. Het betreft namelijk geen traditioneel commercieel bedrijf, maar zoals de site vermeld: “een cooperatie waar ook u lid van kunt worden, zodat ook u mee kunt beslissen en meedeelt in de winst.” Een interessant concept voor zij die mee willen surfen op deze, zeker in crisistijden, ongetwijfeld vruchtbare golf.

Bent u het beu dat uw wagen voor de deur ongebruikt geld staat te kosten? of wenst u eens te ervaren hoe het is om een blokje om te rijden in de wagen van uw buurman? Neem dan een kijkje op hun website www.tapazz.com.

ABLLO vzw

UW EIGEN WAGENPARK VOOR DE DEUR?

Op de website leren wij:

“Tapazz is een software platform voor particulier autodelen. Wij laten u toe uw wagen te delen met andere mensen van uw keuze wanneer u er zelf geen gebruik van wenst te maken. U zet uw eigen prijs per uur en per kilometer en bepaalt zelf aan wie wel en wie niet. Zo kunnen er met minder wagens meer mensen bediend worden en zorgen wij samen voor een gelukkige community, een gelukkige portemonnee en een gelukkig milieu!”

Tapazz: ride here. ride now.”

Het lijkt er op dat de burger ook hier zelf het heft in handen neemt om te zorgen voor een betere wereld. Met een innovatief concept dat op moderne wijze gebruik maakt van de mogelijkheden die software ons biedt laat Tapazz mensen toe om vanaf

A.B.L.L.O. vzw

Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland:

Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas

Secr. Erik Rombaut,

Stationsstraat 126,

9170 Sint-Gillis-Waas.

☎ + fax 03/770 71 47

erik.rombaut@scarlet.be

www.abllo.be

***ONS STREVEN vzw**

Milieuwerkgroep Tielrode :

B.A. Heymanstraat 92,

9140 Tielrode.

☎03/771 20 92 of 03/711 04 43

www.onsstreven.be

info@onsstreven.be

***DE RAAKLIJN**

Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele:

F. De Beleyr, Kleemstraat 89,

9111Belsele. ☎03/722.07.62

firmin.de.beleyr@telenet.be

www.deraaklijn.be

***RING-COMITÉ (=Actiecomité**

Neen aan de Grote Ring)

Gilbert Cant, Perstraat 88,

9120 Haasdonk ☎ 03/775.19.31

haasdonk.com@gmail.com

www.haasdonk.com

***ECOTEST**

Milieuvereniging gemeente Temse:

Nine Van Hoyweghen, Negenoo-
gstraet 30, 9140 Steendorp

☎ 0473 72 66 15

***Vriendenkring NATUUR- HUIS PANNEWEEL**

Jan DHollander

Bergstraat 25, 9170 De Klinge

☎ 03/770.64.26

info@panneweel.be

www.panneweel.be

vzw DURME

☎ + fax 09/348 30 20.

www.vzwdurme.be

info@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Sint-Niklaas-Stekene**

Tommy Vercauteren,

Zwaanaardestraat 145,

9112 Sinaai

sintniklaas-sinaai@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Zele-Berlare-Wichelen**

Neleke De Brauwer

Driesstraat 105,

9240 Zele,

zele-berlare-wichelen@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Hamme-Dendermonde**

Marc Hebbelinc

Moortelstraat 38,

9220 Hamme,

hamme-dendermonde@vzwdurme.be

➔ **Afdeling Lokeren-Moerbeke-Stekene**

André Verstraeten,

Waasmunsterbaan 124a

9160 Lokeren,

hamme-dendermonde@vzwdurme.be

NATUURPUNT

➔ **Afdeling Hamme**

Frans Van Havermaet,

Aambeeldstraat 31, 9000 Gent

frans.van.havermaet@telenet.be

➔ **Waasland NOORD**

Marc Bogaerts, Bormte 24

9190 Stekene, ☎ 03/779.89.31

voorzitter@panneweel.be

www.natuurpunt.be/waaslandnoord

➔ **Zuid-Waasland**

Liliane Verbeke, Cauwerg 15
9140 Temse,

☎ 03/771.17.43

www.natuurpunt-zuid-waasland.be

➔ **Scousele (onderafdeling WAL)**

Nine Van Hoyweghen, Negenoo-
gstraet 30, 9140 Steendorp

☎ 03/774.44.70 0473 72 66 15

nine.vanhoyweghen@gmail.com

➔ **Moervaart-Zuidlede**

Dirk Van Pottelberg

Spelonckvaart 38, 9180 Moerbeke-Waas & 09/346 95 68

dirk@heidebos.be

www.heidebos.be

V.E.L.T.

Vereniging voor Ecologische Leefwijze en Tuinieren

Temmermans Marc, Watermolen-
dreef 126, 9100 Sint-Niklaas

marc.temmermans@telenet.be

J.N.M.

Jeugdbond voor Natuur en Milieu

➔ **afdeling Waasland**

Else Vandaele, Kiekenhaag 67

9190 Stekene

☎ 03 789 09 06 / 0499 13 05 32

elsevandaele@gmail.com

www.jnm.be/waasland

➔ **afdeling Durmeland,**

Simon Debbaut, Veldstraat 39,
9160 Lokeren ☎ 0474929174

simondebbaut@gmail.com

www.jnm.be/durmeland

VOGELBESCHERMING VLAANDEREN

Koetshuis, Stadspark, Walburg-
straat 37, 9100 Sint-Niklaas.

Jan Rodts ☎03/296 26 80

info@vogelbescherming.be

www.vogelbescherming.be

HOF TER SAKSEN

Arboretum & groendienst

☎03/775 28 51 Haasdonkbaan

101, 9120 Beveren

HORTUS TER SAKSEN vzw

August De Boeckstraat 17, 9120

Beveren. ☎ 03/755.23.26

C.V.N. Centrum voor natuur en milieueducatie -regio Waas

Dirk De Roose,

Schauselhoekstraat 18,

9140 Temse, ☎ 03/771.49.24

dirk.de.roose@scarlet.be

WASE IMKERSBOND :

Willy Devriese, Drie Lindekens 48,

9120 Beveren ☎ 03/755 15 65

waseimkersbond@telenet.be

Druk in de Weer

Eekhoutdriesstr. 67

9041 Gent(Oostakker)

Tel. 09 224 29 14

info@drukindeweer.be

* geassocieerd met ABLLOvzw

'T GROENE WAASLAND

Hoofdredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51
Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13
Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis
IBAN BE64 0001 7098 7152
BIC BPOT BE B1

Vormgeving en coördinatie: Maria Van de Vyver
 Gilbert Cant 03/775 1931

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1400 exemplaren
't groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.

Wie een abonnement wenst op dit tweemaandelijks tijdschrift *'t groene waasland* kan dit
* door **7 EURO** over te schrijven naar *'t groene waasland* op **IBAN BE64 0001 7098 7152**
met vermelding abonnement *'t groene waasland 2013*

en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op de vorige bladzijde

Inhoud:

- 2 ...In Memoriam (3 maal)redactie
- 2 ...De klapeksterTonny Temmerman
- 6 ...Huiswassen in Vlaanderen en in Nederland: nood aan groen in de stad!ABLLO vzw
- 8 ...Het Wase landschap : een mijmering in drie fasenSylvain Lockefeer
- 10 ...Eerste resultaten mussentelweekend bekendABLLO vzw
- 11 ...Verstedelijking en biodiversiteitABLLO vzw
- 12 ...Kernenergie mag (niet) verdwijnen uit het Waasland ?ABLLO vzw
- 14 ...Campagne fietsroutesFietzersbond
- 15 ...kalender
- 24 ...Verslag Poelenonderzoek en paddenoverzetNatuurpunt Scousele
- 26 ...Boeken : *Stilstand van Manu Claeys ; Opgelicht van Tom De Meester*ABLLO vzw
- 27 ...Veldproef in Wetteren toont de kracht van biologische aardappelenABLLO vzw
- 28 ...Verslag Kriebeldiertjescursus in bezoekercentrum Molsbroekvzw Durme
- 30 ...De Haasdonkse Bergstraat is toch nog niet de fiets -"hemel"ABLLO vzw
- 30 ...Uw eigen wagenpark voor de deur?ABLLOvzw

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift, 33ste jaargang - nr 3; mei 2013 - nr 180

verantwoordelijke uitgever : Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele

REDACTIE : Liliane Verbeke, Marc Temmermans, Jenny De Laet, Alex Zellien, Michaël Crapoen, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn **vòòr 25 augustus 2013** bij Gilbert Cant
tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com